

Ціна: 40 центів

НОВІ ДНІ

• NOWI DNI •

УНІВЕРСАЛЬНИЙ ІЛЮСТРОВАННИЙ МІСЯЧНИК

РІК VII.

ГРУДЕНЬ — 1956 — DECEMBER

Ч. 83

У ЦЬОМУ ЧИСЛІ ЧИТАЙТЕ:

Смотрич Олександр — Три оповідання	2
Риндик С. — Терентій Трохимович Тарадайка	4
Парамонів С. — Хто був батьком князя Рюрика?	9
Розгін Іван — Михайло Максимович	10
Веретенченко Олександра Дні і ночі шумів океан..., поезія	12
Ломачка Свирид — Замість епіграми, поезія	12
Первсмайський Леонід — Пейзажі Миколи Глушенка	13
Коваленко Людмила — Зустріч з Україною	17
Нехода Іван — Поезії	19
Волиняк Петро — Михайло Голинський	20
Охримович Марія — Катерина Антонович	24
Шекспір В. — Пори року, перекл. Я. Славутича	25
Ромен Левко — Експеримент удатний	25

Рецензії. Нотатки. Ілюстрації. Листування.

НА ПЕРШІЙ СТОРІНЦІ ОБКЛАДИНКИ:

Михайло Тесдорвич Голинський (Див. статтю).

НОВИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ ПРИЄДНАЛИ:

Поліський А., Валенсія, Венецуеля ("Сон.")	10
Михальчук Н. Я., Армстронг, Онт., (2 "Сон.")	4
Криволап С., Аделаїда, Австралія	6
Онїшко А., Чельтенгам, Австралія	2
Галка Михайло, Торонто, Онтаріо, Канада	2
Фролова Марія, Торонто, Онт., Канада	2
о. прот. П. Самець, Торонто, Онтаріо, Канада	2
Дрегер А., П'рінц Джордж, Б. Колумбія, Канада	1
Крамар Андрій, Торонто ("Соняшник")	1

"НОВІ ДНІ"

Універсальний ілюстрований місячник.

Видає в-во "Нові Дні", головний редактор П. Волиняк.

Умови передплати:

Канада — річна: \$3.00, піврічна: \$1.75
США — річна: \$3.50, — піврічна: \$2.00 американських.

Зміна адреси: 10 центів (можна канадійськими поштовими марками).

Замовлення і гроші слати на адресу:

NOWI DNI, Box 452, Term. "A"
Toronto, Ontario, Canada.

НАШІ ЗАКОРДОННІ ПРЕДСТАВНИЦТВА:

В Англії:

A. Bondarenko, 78 Kensington Park Rd.
London, W. 11, England
Передплата: річна — 1½ фунта.

В Австралії:

S. Krywolap, Box 1586 M, G. P. O. Adelaide,
South Australia
Передплата: річна — 1½ фунта.

В Аргентині:

"Peremoha", 25 de Mayo 479 (26),
Buenos Aires, Argentina
Передплата: річна 25 пезів, піврічна 15 пезів

"NOWI DNI", a Ukrainian Monthly.

Editor: Petro Wolyniak.

Address:

Nowi Dni, Box 452, Term. "A", Toronto, Ont., Canada

о. прот. М. Федорович, Ембрідж, Па., ("Сон.")	1
Динник П., Детройт, Мічіган, США	1
Пилипчук Людмила, Тсронто, Онт. ("Соняшник")	1
Пишкало Іван, Торонто, Онтаріо	1

НА РОЗБУДОВУ ЖУРНАЛІВ ЖЕРТВУВАЛИ:

Перепелюк І., Лінн Лейк, Ман., Канада	22.00
Лисик Олена, Ошава, Онт., Канада	10.00
Івашенко Олександра, Чікаго, Ілл., США	3.20
Влодарчик А., Лімінгтон, Онтаріо, Канада	3.00
Соловей Людмил, Гамільтон, Онт., Канада	2.00
Радченко Варвара, Монтреаль, Канада	2.00
Ростун Василь, Чікаго, США	1.50
Ковалевський М. Сан Паул, Мінн., США	1.00
Літвінова Є., Торонто, Онтаріо, Канада	1.00
Терентюк С., Клівленд, Огайо, США	1.00
Нечай Віра, Монтреаль, Канада	1.00
Ситник Ольга, Гамільтон, Онт., Канада	1.00
Степанюк В., Кенора, Онтаріо, Канада	1.00
Теличко К., Едмонтон, Альберта, Канада	1.00
Баран, Степан, Чікаго, США	1.50
М. Сірко з хрестин у Манька Івана в Ошаві	9.00

Як бачите, чимало читачів таки озивається, помагають: хто передплатником, хто пожертвою.

Мабуть кожен, чи майже кожен, читач може так зробити. От, наприклад, Н. Я. Михальчук в Амстронгу узяв та й передплатив для чотирьох осіб "Нові Дні" й "Соняшник" на різдвяний подарунок. Коли б отак зробило хоч із сотня читачів, то справа протягом найближчого часу розв'язується цілком.

Сердечна дяка всім — за велику й за малу допомогу. Кожна й найменша допомога стає великою, коли її роблять усі. А я таки прошу всіх: **приєднайте кожен хоч одного передплатника!** Це цілком можливо — треба тільки захотіти. Все ж таки "Нові Дні" нашої еміграції не пошкодять і безчестя нам з вами якогось не зроблять. То хай би вони існували далі.

Є ще один спосіб допомоги "Новим Дням": впливати на торговельні підприємства та на різних фахівців, щоб вони давали свої оголошення в "Нові Дні". Будьте певні, що всі вони з вашими вимогами мусять рахуватись.

П. Волиняк

НОВИНКА

У видовництві „УКРАЇНА” вийшла з друку і поступила в продаж сатира проти московського окупанта

Повість про ДІ-ПІ
„АНТОН БІДА — ГЕРОЙ ТРУДА”
ВІДПОВІДЬ ЛЮДОЛОВАМ

Автор — Іван Багрянний

Розмір книги — 272 стор. На гарному папері.

В суперобкладинці.

ЦІНА: в США, Канаді й Австралії — 3 ам. дол.

В Англії — 12 шилінгів

В Німеччині — 6 нм.

Замовлення надсилати до В-ва „УВ”.

Також книгу набувати в усіх представництвах „УВ” по всіх країнах.

Всі прибутки з цього видання поступають у фонд спеціальної комісії для боротьби з радянською акцією.

Authorized as second class mail, Post Office Dept., Ottawa.

ІКОНОСТАС В УКРАЇНСЬКІЙ ПРАВОСЛАВНІЙ ЦЕРКВІ В ЕМБРІДЖ, ПЕНС. (США)

7 жовтня ц. р. Владика Мстислав при участі місцевого настоятеля протоієрея Миколи Федоровича посвятив новий іконостас в українській православній церкві св. Володимира в Ембрідж, Пенс. Іконостас будував і розмальовував відомий український мистець-маляр Святослав Гординський.

Цій події присвятила чимало уваги місцева преса, інформуючи своїх читачів про виконавця іконостасу і про українське церковне малярство взагалі. Подавши найважливіші біографічні дані С. Гординського, преса підкреслює, що цей "міжнародно-славний артист" іще перед війною брав участь у малярських виставках у всіх майже європейських столицях, а також і в США (у Чикаго 1933 р. та в Лос Анджелосі 1937 р.), де його твори здобули високу оцінку мистецької критики. Опинившись після другої світової війни в США, С. Гординський присвятився здебільшого церковному малярству й розмальовував досі кільканадцять україн-

ських церков у різних місцевостях США (Вашінгтон, Детройт, Стамфорд, Єлизабет, Лорейн, Симпсон, Істон та інші). Крім цього, він був організатором і учасником численних малярських виставок у США та Канаді. Тепер він очолює Об'єднання Українських Мистців у США.

У церковному малярстві С. Гординський продовжує працювати в нео-візантійському стилі — "характеристичному і традиційному стилі східно-європейських обрядів". Для церкви в Ембрідж він виконав 29 ікон (Ісус Христос, Діва Марія, св. Михайло, св. Степан, 12 Апостолів, Пророки, Тайна Вечеря та інші; у бічних навах великі ікони св. Миколи та св. Володимира). Деякі з тих картин побудовані на відомих мотивах (напр. Тайна Вечеря), але більшість з них — це наскрізь оригінальні нові композиції.

Читачам "Нових Днів" С. Гординський відомий не тільки як мистець-маляр, але й як видатний поет та літературний критик. Тож вітаємо С. Гординського з його черговим успіхом.

ТРИ ОПОВІДАННЯ

1. ЖИВЕМ, ЯК МОЖЕМО

Подія. Сусідська кицька привела п'ятеро котенят! Сама сусідка цілу зиму кашляла у себе за стінкою. Тепер у неї сухоти.

Горобці цвірінькають. Єдине дерево на подвір'ї цвіте. Майже всі вікна від низу до верха нарозстіж. Шість поверхів. Внизу підвал.

Мешканець з підвалу користується вихідним днем. Він витягнув на подвір'я декілька матраців і паяльною ляпою цілий ранок палить блощит. Дехто з мешканців дивиться. Покурює. Попльовує. Двірникова курка клює смажені блощиці. Трохи ніби пахне акацією...

Мешканець з шостого поверху сидить у себе на балконі і читає газету. Він здається партійний. Його дружина також на балконі. Вона чистить свіжу рибу. Навколо неї і риби крутиться кіт. У kota догори задертий хвіст.

З вікна на першому поверсі бухає пара. Хтось пере. Пахне борщем і пелюшками. На першому поверсі між багатьма іншими мешканцями зиму мешкав якийсь студент. Він цілу зиму грав на скрипці. З ранку до ночі. Він мабуть був постійно голодний. Принаймні про щось подібне верещала його скрипка. Студента ще на початку весни забрали до лікарні і він більше не грає.

"І слава Богу, що не грає!" — якось сказала одна з сусідок.

"Хіба до музики?.. Тут не до музики..." — зауважив один з сусідів. Його, між іншим, швидко після того арештували і більше про нього нічого не чули. Його дружина кудись бігає з передачею. Вона й повертається з передачею. Можливо, що вона вже вдова.

"Дивись і збожеволіє!.." — якось сказала одна з сусідок.

В одних, що мешкають на третьому поверсі, також неприємність. У чотирнадцятилітньої дівчинки народилася дівчинка. Обидві дівчинки плачуть. Трагедія, звичайно... Молоденька мама часом розвішує пелюшки на подвір'ї. Пелюшки неначе прапорці на пароплаві.

А на четвертому поверсі — цілу зиму грав патефон. Одна з фабричних дівчат цілу зиму крутила роман. У неї цілу зиму не бракувало женихів. Один з них ходив у шкіряній тужурці, мав золотий зуб і скидався на шофера. Інший мав на мизинці перстень і дуже скидався на привид. Проте він був інженер. Він часом не наважувався зайти в під'їзд і крутився на подвір'ї, поглядаючи на її вікно, і взагалі справляв враження сексота... Проте, сексотом виявився не він, а один квартирант, що цілу зиму мешкав на п'ятому поверсі в кімнатці поруч з убиральною. Тепер він змінив мешкання на трохи краще.

На п'ятому поверсі між багатьма іншими мешкає також якась учителька музики. Також, можна сказати, професія! Попова дочка в минулому, а одружена з якимось начальником міліції... Дивно!

"Як тепер все переплуталося!" — якось сказав двірник і плюнув.

В учительки також непорозуміння — начальник міліції, як з'ясувалося, десь має ще цілих і вкомплетованих дві родини. Так що його рідко можна й побачити. Зранку до вчительки приходять якісь дівчатка і хлопчики. З нотними папками і мамами. І все це з бантиками! Бантики чомусь злять двірникову жінку і вона часом шипить про себе:

"У-ууу! Прокляті... Прийде й на вас погибель!.." Сварлива, зрештою, жінка. У неї син у тюрмі сидить. Пішов по кримінальній лінії...

Цвіте акація... Неначе весною пахне. В одного з шостого поверху десь місяць тому народилася дитина. Він здається якийсь художник, проте стало працює в енкаведе. Він якось вивіз дитину на свій балкон і малював її цілий ранок. Потім хвалився:

"Правду кажучи, мені ще ніколи не шастило з таким мистецтвом передати подібність!"

"Дитина подібна на батька, а на картині янгол!.." — сказала одна з сусідок і плюнула. Хоч у кожному під'їзді висить табличка з написом:

"Плювать суворо заборонено. Штраф!"

Ні, у вихідний день нічого кращого і не придумаєш, як дивитися з вікна на подвір'я і спостерігати. Ось і зараз: декілька осіб полює за кицькою. Кицька кидається в усі сторони чотирикутного подвір'я. Вона в зубах тримає шматок м'яса. Нарешті хтось б'є кицьку палицею і полювання припиняється.

"Та ж у неї, виродку, є котенята!" — кричить двірникова жінка.

Починається скандал за м'ясо, що вкрала кицька, і за саму кицьку, що вкрала м'ясо... Потім кицьку і м'ясо кудись відносять. Мешканець з підвалу заносить у підвал матраци... На подвір'ї з'являється громадянин з великими, як у Будьонного вусами. У руках він тримає головами донизу декілька пацюків. Мабуть в утильсировину понесе здавати... Побічний заробіток!

І так до вечора. Чого ще тільки не станеться до вечора!

Моя сусідка лежить на кушетці і, сонно позіхаючи, каже:

"А дітей нам і не треба! На чорта?! І так живем, як можемо!"

Так, весна...

1953

ОРИГІНАЛ

Старий лежав у канаві. Над ним стояло декілька прохожих.

"Ви тільки подумайте до чого може людина опуститися!"

"А я вам скажу, що хоч і в канаві, а одразу видно, що людина інтелігентна і навіть, може, з бувших професорів..."

"Ну, це з кожним може статися. Треба мати зро-

НОВІ ДНІ, ГРУДЕНЬ, 1956

зуміння. Може з горя. Може дочка збігла з дому з якимнебудь артистом... Мало що!"

"Послухайте, а може він просто впав?.."

"Ну, ні! Не просто! З нього несе, як з бочки! Дивіться, як зручно уместився! Одразу видно, що людина вмiла пожити! Мабуть до різних там фотелів звик. Уместився, як удома!"

"Шкода... До ранку дістане запалення легенів і поминай..."

"Дивись, яку білу бороду викохав!.."

"Так! Тепер такі вже мало хто заводять... Пенсне у нього також старомодне — з ланцюжком... Мабуть — лікар..."

"Лікар, чи не лікар — до ранку обчистять до нитки... Усе заберуть! За такими полюють!.."

"Ну це вже було б просто... мародерство!"

"Яке там мародерство! Старик же живий! Дихає! Це була б просто кража і навіть без влому!.."

"Я розумію, звичайно... Але ж старик мертвецьки п'яний... Отже..."

"Це нічого не значить! До мертвого йому ще далеко. Такі спочатку мусять мати запалення легенів, чи там якунебудь стрептококову ангiну, а тоді вже..."

"Жарти-жартами, а ви краще скажіть: звідки принесла його нечиста на слобiдку, у цю канаву?.."

"Це питання!"

"З неба впав! Може з Карла Маркса!"

"Ви хочете сказати з Марса, правда?.."

"Хотів, так перейменували ж! Тепер усе перейменували!"

"А! Так, так... Що не кажіть, а тепер такі старики перевелися... Це так, як бізони!"

"Такого і в канаві не часто побачиш... Дивіться, яку золоту цепку до годинника має! Фунт золота! Подумайте тільки — може цілий фунт золота!"

"Ну, знаєте, у вас якесь крокодиляче поняття про фунт!"

"Дуже приємно, що ви маєте справу в основному з крокодилячими поняттями!"

"Кожного не обкрадуть... Там також розбираються!"

"Це чий велосипед?"

"Мій! А що?.."

"Іжджайте в міліцію!"

"Іжджайте, ви знаєте куди?!"

"Невже ви настільки безсердечна людина?.."

Велосипедист закинув ногу на велосипед, сплюнув на сбидві руки і поїхав своєю дорогою.

"Гаразд! Ну, якщо інші можуть поступати таким чином, то я також... Умиваю руки!.."

"Може його витягнути з канави?"

"Лишіть! У канаві йому зручніше. Не так дує..."

"От він, барбос, лежить у канаві, а вдома, може, на нього старенька чекає... Чайку йому підігріває, шкарпеточки теплі, може, на шпичках в'яже. Всі ви такі, барбоси!"

"Ви, тьотю, тільки без зайвих образ! Старий образитися може! Чого доброго, скаже, що, якщо ми всі барбоси, то ви... Ну, та ви самі знаєте! Старого слід поважати! Правда, старина?.. — сказав високий чоловік і опустивши руку в канаву доторкнувся до плеча старого. Старий нічого не відповів. До

гурту підійшла жінка. Вона також заглянула в канаву, потім сплеснула в долоні і сказала:

"О, Господи!"

"Ви його знаєте?.. — сказав високий.

"Знаю, знаю... Як же!.. Він сьогодні свою жінку поховав... Старенька була... За ним дочка по цілому місті шукає!.. У міліцію вже заявили... Кажуть — з кладовища втік... Ніхто одразу й не зауважив... Кинулися — нема... Господи!.."

"То може він і не п'яний!.. — сказав високий і плігнув у канаву. Він схилився над старим і сказав:

"Звичайно! Не п'яний!.."

"Оригінал!" — сказав хтось з гурту.

1956

3. ПИСЬМЕННИК

"Совершу!"

Гоголь

"В усіх діти, як діти, а у нього син — письменник! Обое, можна сказати, без штанів ходять. Мало не побираються..."

"Нічого! Колись може мільйон заробить — штанів накуплять!"

"Старий тих штанів не дочекається — сусіди без штанів поховують... А синок свої у божевільні дістане. У нього очі помутніли... Уже сам до себе говорить... Уже й кури над ним сміються!"

"А знаєте, що він до себе говорить?.. Я раз чула... Каже: совершу! I так декілька разів повторив: совершу, совершу, совершу!.. I навіть очі в нього заблестіли... Я йшла навпроти... Мене він і не завважив!"

"Малохольний! Власне це те, що я й кажу — малохольний... Старого шкода — на ладань, можна сказати, дише... Дожив!.. А синок усе пише! От і зараз він пише... Дивіться!.. Я вже якось сказала йому: ви б, Сергію, пішли б хоч постригтися... А він мені: — Яка ви, — каже, — озлоблена людина... Знаєте, каже, це недобре! — Малохольний! Мені, зрештою, що?! Чуприна ж — чисте вороняче гніздо восени..."

"Чому восени?"

"Закаляне! Тому... Бог з ним... З таким краще не зв'язуватися — нехай пише на свою погибель... Мені тільки старого шкода... Кашляє. Чуєте?.. I вночі, як почне... Аж мені печінки вивертає!..."

"Це старчеський кашель... Це нічого. Старий симпатичний... Якось сидів він ось тут на сонечку, а мій малий до нього каже: — Про що ти, діду, все думаєш і думаєш?.. — А він погладив мого малого по голівці і каже: — Та то в мене тільки така пика, синку... От і сам, — каже, — загляну в дзеркало і не впізнаю. Думаю — не було ще такого діда! А ось — раз-два і дід тобі готовий!.. Так, — каже, — якби баба яблучко зелене спекла, а воно й порепалося в печі..."

"Що мале, що старе! Старий потроху виживає з розуму! Тут усе в порядку... А з його синком я думаю не все в порядку! Адже ж — красунь хлопець! Ну, був би горбатий, чи кривий, чи дуже низькорослий, чи з такою пикою, що на люди страх

показатися — нехай би вже тоді писав собі на здоров'ячко! А то ж... Не пойму!”

“Дивіться, як гризе свої нігті! Щось мабуть не пишеться...”

“Він нігті вже до м'яса пообкусав. Противно глянути! Це називається мужчина! Тьфу! Хоч би віксниці позачиняв, щоб люди не бачили! Малохольний! А раз... Повірите... Дивлюся, а він сидить у самих підштаниках і пише! Подумайте! І ще не пізно було! Може сьома година!.. Господи! У самих підштаниках... І що це за підштаники були, я вам скажу! Страх глянути!.. Я мала три чоловіки на своєму віку — один кочегаром робив! — а таких підштаників я зроду не бачила!”

“Знаєте, це недобре! Писати в самих підштаниках... Щось таке! У Лариси Ігнатівни дівчинка... Їй уже тринадцять років! Це трохи занадто, навіть як на письменника... Над цим слід подумати! Яюсь принаймні попередити... Справді!..”

“Попередити? Я його вже не раз попереджала! Не про підштаники.. Бог з ними! Він часом як розходиться вночі, ну просто, як вовк у клітці — і сюди і туди, і все наче головою б'ється в стінку... Вибачте, але я спати не можу! Мені від усього цього якись кошмари сняться! Одного разу мені землетрус приснився! А він каже: — Люддяности у вас нема, от що!.. — Подумайте, який добренький відшукався!”

“Я думаю... Я думаю, його якось женити треба! Справді!”

“Його?.. Ну, що ви! Його вже пробували женити! Знайшлася одна тут... дура! З інтелігентних — на піаніно грає, книжки читає, очі до небес закочує — і все у неї ох і ах!..”

“Але ж це абсурд — женити... Його і на такій же дурі! Йому треба знайти жінку, щоб його в руках тримала! Так, так! Трапляються такі, знаєте, натури... Сильні!”

“Ну, яка ж він приманка для такої натури?! Самі судіть! Кому він нужен?! І все одно: сидітиме і писатиме до втрати всякої свідомості!.. А сильній натурі треба і на танці піти, і до кіна, і приодягнутися, а не любуватися на його підштаники, вибачте... Де ви таку дуру знайдете?.. Така ще й не народилася!”

“Дивіться на нього! Сміється!! Чи ви щось таке бачили?.. До кого ж він, бестія, сміється?!”

“Рехнувся! Господи!.. Слово чести — рехнувся!.. Дивіться!..”

“Бачу! Ну, тут йому і капут! Зараз почне буянити! От зараз він покаже! От зараз він покаже вам!”

“Ходім... Краше триматися осторонь... О, встає!.. Малохольний... Дивіться, дивіться: він зовсім малохольний!”

“Таким я його ще не бачила... Він зараз вискочить!..”

“Ходім сюди, сюди — під сарай... Ну!”

Сінешні двері розкрилися настіж.

“Совершив!” — закричав письменник і, закинувши голову до зоряного неба, потряс у повітрі пачкою паперів. За мить він зник за ворітьми.

“Чули?.. Совершив!”

“Воїстину, що совершив!..”

Старий надривався від кашлю. І ще десь квакали жаби.

1956.

С. РИНДИК

Терентій Трохимович Тарадайка

Якщо шановний читач має нахил до лектури героїчної, то нехай цього оповідання не читає, бо життя Терентія Трохимовича Тарадайки, описане тут, не позначилося ні великими вчинками, ні сміливими змаганнями. Залізної волі, революційного духу, бурхливих емоцій Терентій Трохимович не мав.

Це був скромний чоловік, що по закінченні двокласової міської школи кілька років склав іспит на церковно-парафіяльного вчителя і не склав; потім служив у волості за писарчука і нарешті достався на посаду дрібного урядовця в державнім Селянським Поземельнім банку, що переводив розпродаж панської землі селянам. Навіть підчас революції, коли люди з його освітою робили карколомну кар'єру, ставали міністрами, чи полководями, Терентій Трохимович не зумів підвестись на якийсь вищий шабель.

Виходило б, що шкода про таких людей писати. Особливо в наші часи, коли література має формувати міцні характери, спснукати до великих замірів та відважних вчинків і свою науку ілюструвати відповідно світлими прикладами. Але атор належить

своїм смаком і уподобаннями ще до старого, негероїчного періоду в нашій літературі, і тому вибрав таку буденну тему, як життя Терентія Трохимовича Тарадайки.

А втім, якась данина духові часу буде і в цьому оповіданні, бо Терентій Трохимович жив і загинув саме тоді, коли було чимало героїв, а ще більше їх могло бути, якби тільки охота. Це було підчас української революції.

Терентій Трохимович Тарадайка соромився свого прізвища. Признавався до нього тільки в крайніх випадках. І тоді робив більший наголос на двох перших частинах свого наймення, вимовляючи прізвище трохи зглуха. Зате знайомі інакше не звали його, як Тарадайка, звичайно позаочі, і тільки в очі з чемности обмежувалися двоєсловом — Терентій Трохимович. З цієї причини, а також із симпатії до Терентія Трохимовича, буду надалі пропускати його прізвище.

Ще прошу ласкаво прийняти до відома, що Терентій Трохимович любив одну дівчину і мав солідний намір одружитися з нею. Про це згадую з великою неохотою, бо якось соромлюся говорити

про інтимні почуття людини. Але тут мушу. Не тому, що оповідання без кохання все одно, що весілля без музик, а тому, що згадана дівчина справді відіграла велику роль в житті Терентія Трохимовича. Додам іще, що вона була надзвичайно гарна. Бодай на смак Терентія Трохимовича. Описувати ж її красу я не буду. Це не мало б ніякого пуття. Бо чи не шкода говорити про жіночу красу в наші дні, коли кожний читач прочитав про це сотні книжок і коли про жіночу красу написано багато мудрого великими майстрами слова. Подруге, жіноча краса — явище умовне. Хто його знає, яке враження зробили б на кожного з нас ті зразки краси, що на їх рахунок понаписувано стільки геніальних поем, починаючи, скажім, від Олени Менелайхи. Портрете, навіть оті, скажім, ліпші від мене майстри слова не мали, на мою думку, великого успіху. Почетверте, за сорок років від часу революції розуміння, смаки і вимоги щодо жіночої краси так змінились, що було б смішно тодішні прикмети її звеличувати нині, коли довга коса стала диким анахронізмом, а біле, не засмалене по-циганському личко — нудною банальністю. Чи не викликав би я іронічної усмішки, коли б, наприклад, відважився похвалити, що кохана Терентія Трохимовича була подібна на скромну Магдалину, ніколи не витріщувала зубів і не реготалась, як то роблять красуні й некрасуні тепер, коли каноном життя на нашій планеті став саме такий, здоровий, на всю пашеку сміх. Поп'яте, хочу дати повну волю самому читачеві, що напевне має якийсь свій власний смак, може зовсім неподібний ні до мого, ні до смаку Терентія Трохимовича: нехай він, якщо має охоту, уявить собі найкращу жінку і нехай ласкаво повірить, що більш-менш такою самою могла бути і та, що спровокувала в серці Терентія Трохимовича соловий біль. Більше й не треба.

Починаю оповідання з того моменту, коли одного ранку прийшла до банку дивна телеграма Бубликова про скинення з російського престолу царя Миколи II. Хто був той Бубликов, мало хто знає. Але саме ім'я стало історичним, бодай на той час, доки буде жити старе покоління і проклінати день і годину, коли той Бубликов народився.

Прийшовши вранці на службу, Терентій Трохимович застав кількох товаришів, що купують стояли коло стола і про щось говорили.

— Терентію Трохимовичу! Ану прочитай.

Терентій Трохимович прочитав телеграму, але мабуть не зрозумів, бо подивився на товаришів так, наче хотів спитатись: а в чому ж річ?

— Розумієш?

— Та що ж тут розуміти? Телеграма...

— Бовдуре! Та ж царя скинули! — вирвався один із найекспансивніших.

— Говори! — з недовір'ям відказав Терентій Трохимович.

— Та ж читай, голово!

Терентій Трохимович кинувся похапцем читати ще раз. Урядові папери часто відрізняються від сюрреалістичних творів тільки тим, що не мають метафор, але глузд той самий. І на цей раз було так, що Терентій Трохимович не все зрозумів, і

треба було висвітлювати йому зміст кожного речення. Не було жадного сумніву: царя нема.

— Що? Номер!

— Справді... — а подумавши трохи, додав:

— Які ж це антихристи скинули?

— Но-но, Терентію Трохимовичу. Тримай згори, бо зачепиш!

— То може найліпші люди, — додав другий.

Терентій Трохимович загальмував. А тим часом канцелярія наповнилась службовцями, що довідавшись про цікаву подію, не бралися зовсім за роботу, а з великим зворушенням обговорювали новину, висловлюючи різні здогади та ставлячи різні прогнози.

А за кілька днів по телеграмі Бубликова Терентій Трохимович прийшов, зі скрухою в серці, до сумного виснову: нема господаря, нема порядку!

Вся робота в канцелярії стала, папери лежали лоском, урядовці вдарились у політичні дискусії, а найголосніше заговорили такі, що досі були найгірші і найменші. Начальство майже перестало показуватись людям на очі. Щодня вибирались якісь комітети. Чи не кожного дня відбувались пишні походи по місті, з музиками, з прапорами, з голосними промовами.

Терентій Трохимович, хоч був ще молодим урядовцем, однак до своїх службових обов'язків ставився поважно, виконував солідно приділену йому працю, любив порядок і звик до нього, і тому було йому прикро дивитись на нові звичаї, що помалу заводились по канцеляріях по телеграмі Бубликова.

Одного разу він почув, як начальник відділу докірливо зауважив одному службовцеві, що, мовляв, працювати таки треба, незалежно від того, чи є цар, чи нема царя, бо є нарід, а він, мовляв, потребує їх праці. Але на це одержав несподівану відповідь:

— Ця наша праця не тільки що не потрібна народові, а навіть шкідлива йому!

Терентій Трохимович аж підняв голову.

— Як то шкідлива?! — гостро запитав начальник.

— А так. Шкідлива. Вся панська земля має перейти до селян без ніякого викупу, а ми продаємо її. Грабуємо селян. Продаємо крадене!

Начальство нічого не сказало. А Терентій Трохимович унурився в папери і став ще пильніше писати. Дух його був цілком стривожений. Пригадав собі, що вже перед тим чув десь, що панська земля повинна перейти до селян без викупу, але ніколи цій чути не надавав поважного значення і навіть здалека не зв'язував її з долею селянського банку. Аж тепер побачив, що між цими справами є тісний і фатальний зв'язок.

Зустрівшись якимось після цієї розмови зі своєю коханою, почав Терентій Трохимович скаржитись їй на все, що коїлось навколо, особливо на розгардіяш у банку. Був певен, що почує від неї тепле слово співчуття та потіхи.

— Ваш банк треба негайно скасувати! — сказала дівчина, не дослухавши навіть до кінця Терентія Трохимовича.

Він відчув тривогу... На цей раз не так злякала

Його доля банку, як той тон, що ним вимовила свій присуд дівчина. Терентій Трохимович побачив, що все надокска міняється з шаленою швидкістю: люди, звички, думки, слова і геть усе чисто. Той самий голос, що так ще недавно і так чудово виводив йому "Стоїть гора високая" або "В чарах кохання мое дівування", той самий любий голос якось раптово стратив усі свої оксамити, зробився жорстким, різким, зухвалим і майже ворожим.

Терентій Трохимович не мав багатої фантазії. У невеличкому саду його мрій не росли буйні дерева. Його бажання були скромні. А заробіток малого урядовця не міг був призвичаїти його до якогось вибагливих утіх. І тому, коли він уперше зустрів був свою кохану, почув із її уст "В чарах кохання мое дівування" ще й побачив, як її тонкопрозорі пальчики ніжно торкаються м'ягострунної гітари, — він сп'янів і закохався на смерть. З того часу його життя заповнили дві мети: службова кар'єра і одруження.

Для досягнення першої мети віддавав усю свою снагу, для другої — чепурився, як міг. Щодня чистив щільно вбрання, прасував штани, вилощував черевики до лискучого глянцу, помадив чуприну, бо серед волосся мав деякі непокірні загоны, що аж ніяк не хотіли лягати туди, куди їх приневолював гоподар.

Дивлячись на них, Терентій Трохимович казав:
— Пізнати пана по халявах!

Кожну, вільну від служби годину, старався бути десь ближче до своєї коханої. Багато заважала йому його соромливість і невміння гарно говорити. Але що хибу надолужував іншим способом. Кожного разу, коли прощався зі своєю коханою, віддавав їй грубий пакет, у якому розкішним письмом і на найліпшому папері описував свої глибокі почуття до неї. А вернувшись додому, перечитував на самоті залишену в себе копію і так продовжував собі солодкі хвилини розмови з коханою. Потім сідав складати нового листа, собі на полегшу, а милій на втіху.

Життєва філософія Терентія Трохимовича була добре впорядкована. Все було йому ясне. Знав, чого хоче, і знав, що має робити. А тут... скасувати банк! Кар'єра — коміть головою! А кохана? Ані співчуття, ані бодай теплого слова. Він відчув, що її кохання перестало бути такою певною річчю, як було досі... Тривога чорним крилом туги війнула в душу Терентія Трохимовича. І він почав думати, яким би способом довідатись, що з того кохання ще лишилось. Якось зустрівшись із нею, він боязко натякнув, що думає дівчина про реченець одруження... На це одержав відповідь, що остаточно зробила з його душі безнадійну пустку.

— А це що ще за буржуазні забобони?!

А за хвилю додала:

— Не такі тепер, товаришу, часи, щоб дружитись!

Нового пакета Терентій Трохимович не відважився передати. Попрощався і пішов похнюплений додому.

Поземельний банк урядовав далі. Минув місяць, другий, третій. Урядовці ходили на службу, щось їм й писали, одержували щомісяця платню і по-

малу звикли до думки, що банк чого доброго перетриває лихоліття. Та несподівано одного дня його раптом закрили. Правда, не так із причин засадничих, як із випадкових.

Виконавчий комітет місцевої організації партії соціалістів революціонерів потребував помешкання на свої бюра. Він звернувся з цим до міського комісара. З уваги ж на те, що вага партій, а соціалістичних особливо, щодня зростала, а крім того, сам комісар із кожним днем автоматично ставав щораз переконанішим соціалістом, він наказав міліції негайно знайти потрібне есерам помешкання. Стали шукати, але не знайшли нічого підходящого.

Тоді комісар призначив комісію і наказав оглянути державні установи, чи там не знайдеться чогось. Так набрела комісія на селянський банк. Тут вона з жахом довідалась, що ця установа перепроде селянам панську землю. Негайно побігли сказати комісарові, а він, довідавшись, що в його місті працює така контрреволюційна організація, наробив страшного репету:

— Зараз мені зліквідувати злочинне гніздо, а всіх тих старорежимників заарештувати! — гукнув до начальника міліції.

Начальник міліції з цілим відділом міліціонерів, у супроводі комісії, кинувся до банку виконати наказ комісара. Але там виявилось, що наказу не можна було виконати, себто не можна було нікого заарештувати, бо урядовці показали партійні посвідки, з яких виходило, що всі вони належали до соціалістичних партій, головним чином до есерів, отже, не було там жодних контрреволюціонерів, окрім... окрім одного Терентія Трохимовича. Тільки бідний Терентій Трохимович не мав ніякої посвідки. Комісія страшенно здивувалась і накинулась на нього, як гайвороння на здохлого коня. Взяла його на окремий допит, як вельми підозрілу особу.

— До якої партії належите, пане добродію? Кажіть!

Терентій Трохимович перелякався, серце йому заболело, як у спійманої пташки...

— Я... я.. прошу ласкаво вибачити мені...

— Належите до партії, чи не належите? — строго запитав начальник міліції.

— Не належу, але прошу вибачення.

— Тепер, пане добродію, нема ніякого вибачення! Тепер, коли чоловік не належить до партії, то це, пане добродію, значить, що він щось думає! Таких людей нам не треба. Ось воно що! А яке ваше кредо?

Терентій Трохимович не розумів питання і розгублено подивився на членів комісії. Один із них, що був у студентським однострої, роз'яснив Терентію Трохимовичу значення слова:

— Кредо — значить вірую, дієслово третьої коньюгації. Вас питаються, у що ви віруете.

— Вірую в Бога Отця, у Бога Сина і в Бога Духа Святого! — похапцем віддеклямував Терентій Трохимович.

Ціла комісія лягла від репету.

Терентієві Трохимовичу шибнула в голову думка, що настало царство антихриста.

— Ми вас не питаємо, яке ваше попівське кредо. Ми питаємось, яке ваше політичне кредо. Так яке?

Терентій Трохимович не знав, що сказати...

— Ви за старий режим, чи за новий?

— За новий, — відповів покvapно Терентій Трохимович.

— За соціалізм, чи проти соціалізму?

— Я прошу вибачення, але я буду робити так, як скажете.

— Добре. Так маєте записатись до якоїсь партії. До якої саме, це ваша справа. Тепер свобода, і ми нікого не силуємо. Але до партії мусите записатись. Можете йти.

Терентій Трохимович вискочив, як опарений. Іду-чи додому, думав:

— Так ось вона — революція...

Пригадав собі, що ще недавно належати до партії було вельми небезпечно; виплачувалося тільки бути в союзі істинно-руських, але пристойні люди здебільшого уникали цього товариства. А тепер світ перевернувся. Терентій Трохимович побачив, що відстав від людей, як відстає від буйного табуна лошаків захарчована шкапина.

— Сказали, мусиш записатись до партії, а до якої, не сказали. Вибирай, чоловіче, сам. А я звідки знаю, що вибирати?..

І коли почав розвідувати поміж людьми про ближчі кроки, що їх мав поробити, то перш за все дізнався, що тих партій є чомусь дуже багато, а по-друге, кожен дуже хвалив свою партію, а нещадно лаяв чужі. Ці дві причини стали перед Терентієм Трохимовичем великими перешкодами до негайного виконання наказу начальника міліції. Він раз-у-раз чіплявся до знайомих, щоб порадили йому, що має чинити, але раз-у-раз одержував ради, що одна одну виключали.

Аж довідався від когось, що є такі книжки, де описано кожну партію, що вона за одна і чого хоче. Називаються ті книжки партійними програмами. З тих книжок, мовляв, може Терентій Трохимович одержати відповіді на всі свої болючі питання. Терентій Трохимович стошшенно зрадів, накупив тих програм і кинувся їх вивчати. Першою прочитав програму соціал-демократичної робітничої партії. І ж-хнувся, яка несправедливість панує на світі. З брошури виходило, що великі мільйони людей працюють дні і ночі, а проте живуть у голоді і холоді, бо всенякі продукти їх праці пожирає зовсім невеличка купка животатих глитаїв-капіталістів, що нічого не роблять, а тільки їдять. Добрий Терентій Трохимович відразу став на сторону голодних мільйонів. А коли дочитався, що партія вже постарается, щоб і глитаї працювали та щоб не були такі пажерливі, і що тоді треба буде працювати вдвічі менше, щоб для всіх вистачило добра по саму шию, то сказав:

— Добра партія! Справедлива партія! Ліпшої не треба. Записуюся до цієї. Шкода, що купив ще ті другі книжки...

Але мусів був прочитати й ті другі, бо заплатив гроші. Та коли прочитав брошуру соціалістів-революціонерів, то побачив, що й ця партія дуже добра, і аж ніяк не гірша від першої. Тоді прочитав програму трудовиків. Так само дуже добра! Тоді програму народньої свободи. Так само! І взагалі, що не читав, то все було дуже прекрасне.

Кожна партія хотіла людям добра і дуже добре знала, яким способом того добра доскочити. Після того всього Терентій Трохимович охляв духом.

— Так ось вона — революція! — сказав скорбним голосом.

— До якої ж його партії записатись?

Ходив кілька днів, як замотеличена вівця. Все думав, до якої партії записатись.

— Терентій Трохимович! А-гов! — почув за собою одного дня, ідучи задуманий вулицею. Оглянувся і став.

— Що, вже не пізнаєте старого?

— Вибачте, я так задумався, що нічого й не бачив, — сказав Терентій Трохимович, підходячи до старого пана, також колишнього урядовця, і вітаючись із ним.

— А про що ж ви так дуже думаете? Про якусь моргулю?

— Та де! Маю записатись до партії, а не знаю, до якої, та й думаю.

— Та що тут думати? Діло ясне. То відразу робіться.

— Але де там ясне! — відмовив Терентій Трохимович і оповів, з якими труднощами він зустрівся, скільки книжок перечитав і як з того нічого не вийшло.

— А ви книжок не читайте. То все дурне. Чим більше книжок, тим менше розуму. Колись чоловік мав одну-однісіньку книжку — Біблію. Святу Біблію. І читав її ціле своє життя. Кожне слово вигризав. Над кожним думав. І був з того мудрий. А тепер кожний отакий шуфрігант має цілу шафу книжок, читає похапцем, трете через десяте, не вспів прочитати одної, а вже друга набігла. Язик меле, а розум тим часом спить. І виходить дурне. Хочє записатись до партії і не знає, до котрої. А якби ви читали Біблію, то нічого було б думати, бо відразу знали б, куди записатись. Там у Біблії стоїть. Там є наука на кожний случай.

— Як, у Біблії сказано, і до якої партії записатись?

— Так, у святій Біблії і це сказано!

— А до якої?

— Чекайте трохи. Там, чоловіче, не тільки все сказано. Але й усе, що сказано, є свята правда. Бо то Божа книжка. Там апостол Павло прорік: "Всяка жива душа властем придержаним да повинується. Ність бо власть, аще не од Бога. Сущії же власті од Бога учинені суть". А тепер беріться за розум; хто наша влада? Временное правительство. Добре. Хто на чолі? Сашка Керенський. Добре. До

НОВА УКРАЇНСЬКА АПТЕКА

NORTOWN PHARMACY

1584 EGLINGTON AVE. WEST at OAKWOOD AVE.
PHONE: OR 3213

під керівництвом

Христини Вертипорох-Болобаш Б. Сц. Фарм.
виготовляє скоро рецепти тутешніх та європейських лікарів. На бажання висилає ліки до всіх країн Європи і в Україну.

якої партії належить? До есерів. Маєте негайно записатись до есерівської партії. Чуєте? І кінець і нема що дурні книжки читати. "Всяка жива душа властем придержашим да повинується!" Все одно, чи та власть благословення Боже, чи кара Божа. Так сказав апостол Павло і правду сказав. Ідіть до есерівської партії і запишіться. А скинуть Сашку Керенського і прийде другий лихолат на його місце, то негайно випишіться з есерів і запишіться до тих других, до урядової партії. Робіть, як Бог приказав! Розумієте?

— Розумію. Дай вам, Боже, здоров'я!

Після цього Терентій Трохимович записався до урядової партії, до есерів.

Показалося, що записатись до есерів було дуже легко. Навіть до Запорізької Січі було тяжче, бо треба було бодай уміти перехреститись і вірити в святу Трійцю. А до есерів приймали з відкритими обіймами кожного, хто лиш забажав, і не питалися ні про що, і нічого не хотіли знати, і нічого не вимагали. Терентій Трохимович вийшов з їх бюра цілком щасливий. У кишені мав партійну посвідку. З печаткою!

Аж тепер почув, що став людиною. Відчув у собі якусь жвавість, приплив енергії і підняв голову. — А воно, виходить, не погано бути партійною людиною.

І став навмисне шукати зустрічі із знайомими і при кожній такій нагоді старався різними способами спровокувати свого співбесідника, щоб той запитався, до якої партії належить Терентій Трохимович.

Партійна посвідка в кишені спричинилась до того, що він, по деякім ваганні, відважився піти до колишньої своєї коханої, що з нею не бачився вже досить давно. Мав потайну надію, що тепер, коли він став політичною людиною, дівчина змінить до нього своє наставлення. Щоб надати своїй особі більшої вартости в її очах і щоб яскравіше показати їй своє оновлення, узяв під пахву брошуру соціалістів-революціонерів.

Але це була велика помилка...

Коли кохана довідалась, що то за книжка, то люто накинулася на нього:

— Ви читаете такі книжки?!

— А як же ж не читати, коли це моя партія?

— Ви належите до есерів?

— Так... — непевним голосом відповів Терентій Трохимович.

— Яка гидота!

— Чому ж гидота? — вимовив Терентій Трохимович, зовсім прибитий.

— Та це ж дрібно-буржуазна партія!

— Дрібно-буржуазна? — перелякався Терентій Трохимович нового слова.

— Це ж соціалістичний недоносок! Соціалістична малпа! Як вам не соромно?

— Але ж це урядова партія... — спромігся Терентій Трохимович вкинути своє слово на оправдання.

— Ага, урядова! Он куди стежка в горох. Ні, пане добродію, не з того кінця заходите! — і почала пробирати його за прислужництво, підлизниц-

тво і за кар'єризм, а на есерівську партію накинулася, як голодна вовчиця. Коли потім Терентій Трохимович опинився на вулиці, то в голові йому шуміло, а в ухах безперестанку брєніла "дрібно-буржуазна" партія.

— Так ось вона — революція! — сказав, пройшовши кільканадцять кроків. — Утратив посаду. Утратив дівчину. Занесла лиха година до дрібно-буржуазної партії...

А за деякий час загомоніли вулиці. На стінах міських будинків появилася "Універсал". Пішли суперечки з піднесеними кулаками, з погрозовими викриками, знайомі пересварилися, приятелі розійшлися. Найбільший гармідер счинили молоді жиди. Один із них, що в ньому Терентій Трохимович пізнав партійного товариша, спинив якось Терентія Трохимовича на вулиці і з великим обуренням почав йому викладати про українців, що застромили ніж у спину революції. Терентій Трохимович розумів третє через десяте, але слухав із великою увагою, майже побожно, даючи зрозуміти, що це справа справді жаклива.

— І чого ще їм бракує, тим українцям? — питався обурений товариш. Терентій Трохимович і сам не знав, чого їм справді ще бракує. Він не цілком ясно уявляв собі, що воно власне значить оте слово: українець. Давніше, до революції траплялось йому тільки коли-неколи чути це слово — головним чином у зв'язку з театральними виставами, коли приїздили малороси і грали різні комедії — "Кум мірошник або сатана в бочці", чи "Жидівка-вихрестка", чи, скажім, "Як ковбаса та чарка, то минеться й сварка". Пам'ятав, що про ці вистави бувало багато розмов у банку, бо всі були дуже захоплені, а один рязанець раз-у-раз витягував догори руку та, б'ючи себе другою рукою в груди, вигукував надхненно:

— Галя! Рібка мая!

І тому, коли зі словом "українець" сполучувався в уяві Терентія Трохимовича якийсь образ, то був це образ закоханого молодця, одягненого в яскраву святочну одєжу — у широкі кольорові штани, у вишиту сорочку, смушеву шапку і т. п. Взгагалі це слово мало виключно романтично-поетичний характер, нагадувало про щире кохання, про солодкі пісні, про різні ідилії і не мало в собі найменшої ознаки революції.

— І чого ще їм бракує, тим українцям? — обурювався далі жидок. — Здається, мають усе. Ми дали їм найбільшу в світі свободу. Можуть ходити догори ногами. Ніхто їм не заборонить. Будь ласка. Ні! Цього їм мало. Давай іще автономію!

— А вам що до того, пане-товаришу? — наче громом ударило десь ізблизька. Терентій Трохимович обернувся і побачив коло себе молодого чоловіка, що дивився на жидка повними ненависти очима.

— Тоєсть, як то — що мені до того? — аж кинувся той.

— А так. Що вам до того, питаюся? Чого ви пхаетесь у наші справи? Не забувайте, що ви тут меншість. І не маєте права розпоряджатись на нашій землі!

(Далі на стор. 31)

Хто був батьком князя Рюрика?

(Нове про нашу давнину)

Останні роки принесли надзвичайно багато нового для історії нашої давнини, нового, що перевертає всі наші звичайні уявлення і, можна сказати, приголомшує дослідника. Наша давнина набуває зовсім іншого характеру: виявляється, що вона наша, слов'янська, і нічого спільного з скандинавами або германцями не має. Старі "руси" самі збудували і свою культуру, і свою державність. Наша історія, оперта на точні історичні дані, пересувається принаймні на 250-300 років глибше. Виявляється, що задовго до Рюрика й Олега вже існували дві "Русі": Київська й Новгородська, кожна з окремою історією. Установлюється безспірно, що тільки від часів Олега, який засів у Києві (себто на Русі), Новгородська Русь починає називатися Руссю, бо підпадає під владу Києва, і т. ін. Доведено, нарешті, і те, що сама рюриківська династія — наша, слов'янська, а не германська. Міт про варягів-германців знає остаточного удару.

Досі нам говорили, що державність Русі почалася в Новгороді з Рюрика, що новгородські "словене" скинули ярмо варягів, прогнали їх за море й т. ін. Але почалися незгоди, боротьба між своїми і, зрештою, було вирішено шукати загального князя як для "словен", так і фінських племен (чуди, веси та ін.).

Ніконовський літопис зберіг надзвичайно цікавий деталь (пропущений офіційною історією!), а саме: розмов було багато, пропонували: 1) обрати князя з-поміж своїх, 2) запросити з полян (себто з Києва), 3) з "дунайчів" (себто придунайських слов'ян), 4) з хозар (у Хозарії було дуже багато русів), 5) послати за варягами. Переміг останній варіант. Чому — побачимо далі.

Отже, була думка запросити князя з Києва. Це означає, що вже в той час поляни мали свою державність, чи, принаймні, могли висунути гідного кандидата.

Чому ж послали по варягів? Де логіка? Варягів прогнали — за варягами послають.

Літопис дає на це ясну відповідь. Він зазначає, що послали за Руссю, бо, пояснює, є різні варяги: шведи, норвежці, готландці, руси, англани та інші. З цього видно, що послали не по шведів, норвежців, готландців, а по когось іншого. Але майже всі підручники історії, всупереч кристально-чистій вказівці літопису, вважають, що мова йде про шведів.

Проте в Скандинавії ніколи не було племені, що звалось б "Русь". Історик VI віку Йордан перелічує 27 племен у Скандинавії, але Русі не згадує. Де ж була ця прибалтійська "Русь"? Очевидно, в південно-західній частині Балтики. Це перший натяк на те, де шукати "Русь"-варягів.

Звернемось тепер до іншого важливого, але безпідставно забутого джерела, так званого Якимівського літопису (єпископ Юаким, пом. 1030 р.). Це

джерело новгородське і старше за "Повість временних лет". Тому що єп. Яким був першим новгородським єпископом, він значно краще знав історію Новгороду, ніж киянин Нестор, автор "Повести".

Якимівський літопис оповідає, що за часів князя Буривою варяги захопили північних слов'ян. Буривою утік у ще не захоплену частину володінь. Варязьке ярмо було дуже тяжке, і новгородці послали до Буривою, щоб дав їм у князі свого сина Гостомисла. Коли Гостомисл з'явився, відбулося повстання, і варягів прогнали (оце саме й згадується на перших сторінках літопису Нестора). Гостомисл мав 4 синів і 3 дочки. Сини помирали або полягли під час війни, а дочок він повидавав за заморських князів. Отже, під старість залишився він без наслідника, що його дуже турбувало. Врешті, спираючись на віщий сон, він призначив наслідником онука — сина середньої своєї дочки Імили. Це й був Рюрик.

Отже, Якимівський літопис доводить, що Рюрикова мати була дочкою князя Гостомисла, себто представницею жіночої лінії дуже старої слов'янської династії в Новгороді. Коли з смертю Гостомисла чоловіча лінія вигасла, династію поновили в її жіночій лінії: Рюрик був онуком Гостомисла й правнуком Буривою, новгородського князя. Отже, новгородці послали не за ворогами, а за своїми, не за германцями, а за слов'янами, що жили на сучасній Ельбі.

Але, може, Рюриків батько, якийсь заморський князь, був германцем? На це дає відповідь знову таки зовсім невикористане істориками джерело — це книга француза Мар'є, що була видрукувана французькою мовою 1840 р. у Парижі, а пізніше в Брюсселі — "Листи про північ".

Понад 100 років тому Мар'є відвідав Данію, Норвегію та інші північні країни, вивчаючи їхню історію, звичаї, легенди, та збираючи всякий фолкльорний матеріал. У Мекленбурзі, колишній країні слов'ян-оботритів, він записав легенду, що три сини оботритського князя були викликані на Русь, що вони прогнали звідти варягів і що Рюрик, хоч його й просили повернутися додому, не повернувся.

Таким чином повне коло завершується: ми знаємо, хто, звідки й куди переїхав. Додамо, що Якимівський літопис згадує, що коли вдома помер Рюриків батько, він деякий час ще княжив там, беручи там податки. Із Рюриковою смертю зв'язок між оботритами та Руссю остаточно порвався.

Тепер стає зрозумілим, чому жадна англо-саксонська хроніка нічого не згадує про "покликання варягів": ця подія стосувалася полабських слов'ян, і германці з цим нічого спільного не мали. Тому саме ніколи жадне германське плем'я не претендувало на трон у Русі. Тепер зрозуміле й ім'я Синуса, брата Рюрика — чистісінька аналогія Білоуса,

Чорноуса, Стрижиуса тощо. Виявляється, що й ім'я Рюрик — це слов'янське ім'я. Саме нашого князя Рюрика в одному з джерел названо Ререк, а рекаами звалоса одне з племен полабських слов'ян. Ририк — ми знаходимо й у поляків; Ререк, Рерік — у чехів тощо.

Таким чином з появою Рюрика в Новгороді повернулася туди стара слов'янська династія, член якої Буриной був дев'ятим поколінням від Володимира, якого ми назвали Древнішим. Тим самим історія північної Русі відсовується на 250 років углиб. Це ми знаходимо в Якимівському літописі.

Дальший хід подій був такий: 17 років Рюрик панував у Новгороді, консолідуєчи північну Русь. Тільки по його смерті Олег, норвежець, що був братом одної з Рюрикових жінок, а саме Єфанди, норвезької королівни, захопив Київ. З переїзду Олега до Києва, як до нової столиці об'єднаної держави, і починається спільне життя обох старих слов'янських держав: Новгородської і Київської. Обидві мали вже свою довгу історію, свої династії, свою державність.

На жаль, наші історики зовсім не висвітлили цих історій. Цю прогалину ми сподіваємося незабаром надолужити.

Які ж головніші висновки ми повинні зробити?

1) Київська Русь існувала довго до Рюрика й Олега;

2) Новгородська Русь існувала також століття до Рюрика, як окрема від Київської Русі держава;

3) Норвежець Олег (єдиний норман! Не завоюєчник, а через спорідненість з сестрою — регент малолітнього Ігоря) об'єднав обидві Русі;

4) Ігор, Святослав і т. д. були слов'янами не тільки кровно, але й духово, бо народилися серед слов'ян і з германцями нічого спільного не мали.

Коли б читачі зацікавилися цим питанням глибше, ми рекомендували б звернутися до праці, що виходить випусками в Парижі: Сергей Лесной "История руссов в неизвращенном виде", 1953-1955. Вийшло п'ять випусків, шостий друкується.

Додамо, що тільки в 1954 році оголошено про знахідку нового, зовсім не вивченого джерела, яке є пам'ятником поганської Русі. Це джерело дає багато нового до історії доолегівської Київської Русі. Автор цих рядків тепер вивчає його й сподівається незабаром поділитися з читачами наслідками своєї роботи.

Іван РОЗГІН

Михайло Максимович

(Закінчення з попереднього числа)

Величезна заслуга Максимовича в розробленні російської та української природничої термінології. У своїх підручниках і багатьох наукових спеціальних виданнях він твердив, що не можна буквально перекладати чужі терміни, бо вони роблять ботаніку та інші природничі науки доступними лише обмеженому числу фахівців. "Для успішного розповсюдження ботаніки (і інших природознавчих наук) потрібно ще споріднити цю науку з нашою мовою". Творячи природознавчу термінологію, Максимович завжди звертався до джерела народної мови, беручи з неї найбільш вдалі народні назви рослин, тварин і деякі терміни: "Для удосконалення ботанічної мови, потрібно зібрати назви рослин, розкидані в різноманітних творах, і користатися більш корінними термінами, як російської, так і інших мов слов'янських народів. Для цього можуть служити місцеві російські, українські, польські назви. Тим ми перенесем в писану словесність те, що розсіяне в усній." Багато термінів, що їх створив Максимович настільки вдалі, що залишилися досі і в російській і українській термінології. Наприклад: Зав'язь, початок, росток, сем'янка, придаточний корінь та інші.

Крім наукових праць з природознавства, М. Максимович систематично співпрацював з найвизначнішими на той час періодичними журналами, як наприклад: "Новий магазин естественной історії", "Вестник Європи", "Московский наблюдатель",

"Московский телеграф", "Телескоп" та інші. З видавцями він був у приятельських стосунках. У цих журналах друкувалися його науково-популярні праці, а найбільше рецензії на найновіші видання з природознавства — ботаніки, зоології, хемії, фізики, сільського господарства. Уже згадувана А. А. Щербакова так висловилася з того приводу: "Характер статей, опублікованих Максимовичем в московських журналах, свідчать про дивовижну різнобокність вченого, його енциклопедичну освіту, критичний талант, пильну увагу до успіхів науки і не лише з ділянки біології, але і з хемії, медицини, сільського господарства. Без усякого перебільшення можна сказати, що в 20-30 роках минулого століття Михайло Максимович був найбільш талановитим і блискучим пропагандистом природознавства."

У 1833 році в журналі "Телескоп" М. Максимович видрукував 11 статей під загальною назвою "Мікроскоп". Мета всіх їх була одна: подати всі помилки, що їх поробили тогочасні природники, а тому, що всі вони були найвизначнішими авторитетами, то Максимовичева критика їх позицій була справжньою революцією. Відмічаємо дещо з того, що тоді писав Максимович.

Ліней, славнозвісний природник і систематик, навіть клясик природознавства, деякім рослинам помилково дав різні назви, а то навіть кілька назв одній і тій же рослині. Максимович докладно пе-

реглянув усі ці випадки і запропонував відповідні поправки.

Декандоль у своїх працях, скрізь замість “Артролобіум” вживав помилково “Астролобіум”. Або, що Декандоль і Шпренгель стверджували нібито “Аренарія латеріфлора” росте лише на Камчатці, тоді як ця рослина знайдена в Південному Сибіру, над Волгою і навіть під Москвою. Максимович виявив помилку Г. Фішера в його праці з перським кліщем. Описуючи помилково помацьки у кліща, Фішер приписав собі честь пересунення цього паразита з роду блощиць, у рід кліщів. Максимович ствердив, що це уже було зроблено раніш, іншими авторами.

Найцікавіше, що в цих статтях Максимович критикував не лише окремі помилки вчених, а різні загальні проблеми. Наприклад, загальнопризану “номенклатуру повідь”, бо в ці часи, кожний природник намагався “щось відкрити”, щоб тим себе увіковічнити в науці. Максимович приводить кілька таких випадків, деякі з них просто анекдотичні, бо свідчать більше про нецтво окремих вчених, як про їх нуковість. Наприклад, був такий випадок: З Індії до Англії доставили довгорилого ведмедя без передніх зубів, що випадково були виламані. Англійські вчені, без критичного перегляду випадку, відразу віднесли цього ведмедя до неповнозубих, а Фішер у своїй підручнику зоології почав з нього новий рід — хрященосів. Або ще маркантніший випадок: коли Ляперуз повідомив, що винайшов новий вид з родини водоплаваючих, в той час, як то був самий звичайний листок боба, що випадково потрапив у воду...

Для характеристики загально-наукової природничої діяльності Максимовича ще слід подати такий факт, як видання уже перед тим згадуваної праці “Книга Наума про Великий Божий світ”, що з 1872 року перевидалась 11 разів. Важливо тут зауважити, що поруч з поданням найновіших досягнень природознавства, зокрема космології, в цій праці уміло подано також повний текст з Св. Письма про творення всесвіту Богом, отже те саме, до чого прийшло новітнє природознавство, що сучасна наука не заперечує Біблії, і навпаки: Біблія та інші книги Св. Письма не заперечують сучасної науки.

З окремих наукових здобутків М. Максимовича з ділянки природознавства треба згадати найважливіші.

В 1831 році Максимович видрукував другу частину своїх “Основ ботаніки” — “Систематику рослин”. То була лише теорія системи, головні поняття про значення і основи побудови системи. Праця була побудована так, що закінчення її мало бути ще в наступних двох частинах. Отже, вся “Ботаніка” М. Максимовича мала складатися з 4-х частин. На превеликий жаль, дві останні частини не побачили світа і загубилися. Є відомості, що автор написав до кінця систематику та фізіологію рослин, але рукопис загинув. Те, що видруковано, як уже було згадувано, становило на той час справжній вклад у науку, або точніше “цілу науку”, бо, здається, не було такої ділянки, що її Максимович не торкався. До фактичних знань він додавав бага-

то нових фактів, непереверені знання — перевірював і поправляв, а теорію, тобто, натурфілософію, картав за ігнорування досвіду. “Згармонізувати теорію з досвідом”, “Всяка теорія може існувати і удосконалюватися тільки через досвід, без якого теорія є лише грою уяви, так само, як наука, з одних лише досвідних знань, без вишого погляду на їх необхідність і значення, буде являти збірку невирішених питань природи.” М. Максимович уже тоді учив, що “природа уявляє собою ланцюг явищ, спокою в ній немає, спокій лише відносний, рух у природі творить життя природи”. Або, що “Важнішим завданням природознавства — пізнати внутрішню сутність природи, зв'язки між творивами природи і стосунками між явищами”. Єдність природи за Максимовичем уміщується в єдності елементів, з яких усе в природі створено. Матерія перебуває в стані безперервного руху, змін і перетворень. У природі все то сполучається в складні тіла, то розпадається на хемічні елементи. Різноманітність у природі Максимович пояснював як наслідок безконечних перетворень: руйнування і творення.

Як ми вже згадували, що Максимович, від самого початку своєї наукової діяльності, крім природознавства, захоплювався “Словесністю”. Крім видрукованого ним збірника українських народних пісень, він у роках 1830, 1831 і 1834 видав три томи літературного альманаху, але найбільше він себе виявив як знавець “словесности” в Київському періоді свого життя, тобто, від 1834 року і аж по день смерті (1873 року).

Варто відмітити, що навіть його літературними працями московського періоду (збірником народних пісень і науково-полярними статтями) захоплювалися Гоголь, Пушкін, а пізніше й Шевченко.

Десі ми говорили головним чином про праці Максимовича з ділянки природознавства, бо таке ми собі поставили завдання, але не можна не сказати, хоч у кількох словах про його праці з інших ділянок науки, тим більше, що вони більш важливі, і присвячені виключно Україні. З Москви Максимович прибув до Києва 30-літнім вченим, отже, до того він ніби лише підготовлявся. І справді: все, що він дав українській науці, було створено в Києві, якщо не рахувати першого збірника українських народних пісень, що був виданий у Москві.

Заслуга Максимовича перед історією України в тому, що він перший зібрав і оформив величезний матеріал з історії України, з стародавніх часів, середніх віків та історії козацтва. Крім того він виконав і написав низку історично-топографічних праць про Київ, його старовинні історичні пам'ятки та урочища, будівлі, монастирі. Так само і про інші старовинні міста України.

Археологічні праці Максимовича присвячені описам різних предметів української давнини, що були знайдені при археологічних розкопках. Ці праці мають велике значення для розвитку історії матеріальної культури України. Про етнографічні праці Максимовича ми вже згадували, зокрема про його збірники українських народних пісень, що дали початок українській етнографії. Варто згадати ще одну дуже важливу працю: “Дні і місяці українського селянина”, де, крім народного календаря,

зібрано і подано силу силенну цікавих етнографічних матеріалів, важливих фактів з народного побуту, переказів, прикмет, спостережень з поясненнями їх походження.

Як філолог, М. Максимович досліджував українську мову, і перший висунув питання про близькість української мови з мовою літературних пам'яток України-Руси до XIII століття.

Як історик української літератури М. Максимович багато працював над пам'ятками старо-українського письменства, особливо над "Словом про Ігорів похід". Рішуче виступав проти "Нормандської теорії походження Руси" і впливу скандинавських саг на староукраїнську літературу. В історії козацтва Максимович доводив, що то був рух народної оборони українського народу "за волю і віру православному", тобто, вияв прагнень українського народу до здобуття втраченої незалежності, як етап до наступних виявів цієї незламної волі.

Такі наслідки довголітньої праці М. Максимовича, справжнього творця науки про українську історію, мову, етнографію, археологію і природознавство.

Літературні джерела:

Щербаківа, А. А., М. Максимович как естествоиспытатель. Известия Академии Наук СССР, Серия биологическая, в. 4, 1954, стор. 76.

Новый магазин естественной истории, физики и химии, в. 11, М. 1823, стор. 3.

Райков Б., Русские биологи-эволюционисты до Дарвина, т. II, стор. 498, М. 1951.

Щербаківа А. А., М. Максимович как естествоиспытатель. Известия Академии Наук СССР, Серия биологическая, в. 4, стор. 81, М. 1954.

Максимович М., О системе растительного царства, диссертация, М. 1827, стор. 54.

Райков Б., Русские эволюционисты до Дарвина, т. II, стор. 509, М. 1951.

Московский телеграф, ч. 14, стор. 279, М. 1827.

Там же, ч. IX, стор. 163, М. 1826.

Щербаківа А. А., М. Максимович как естествоиспытатель. Известия АН СССР, Серия биологическая, ч. 4, стор. 85, М. 1954.

Московский телеграф, ч. 8, стор. 312, М. 1826.

Олекса ВЕРЕТЕНЧЕНКО

Дні і ночі шумів океан,
Збираючи силу останню.
Каміння пливло, мерла риба від ран,
І кінця не було штормуванню.

Підіймалися смерчі — здавалося, там
Всі бурі проснулись минулі. —
І сотні тривожних радіограм
Пронесли по земській кулі.

Кораблі йшли на дно. Не один капітан
Загинув, простреливши скроню...
Маленьку перлину створив океан
І поклав на жіночу долоню.

Свирид ЛОМАЧКА

ЗАМІСТЬ ЕПІГРАМИ

"Тисати хочу офіційно,
А починається на "лю".

В. Сосюра

Розгадай, з'ясуй мені химеру:
Вигостряв слова, немов на герць.
Та лишився білим лист паперу
І не вжитий синій олівець.

Маю слів тривожних цілу гаму,
Але як у звуки їх зіллю?
Як почну колючу епіграму,
Як рука збивається на "лю"?

Бо коли в чуттях моїх нестям,
У очах — притаена печаль,
Знаю: буде це не епіграма,
Але туга, смуток мій і жаль.

Жаль, що доля, зла і невблаганна,
На життя наклала поводи.
І що ти, така мені жаданна,
Недосяжна будеш назавжди...

Не кривись на ці "солодкі вірші",
Будь хоч раз вибачлива мені,
Бо бувають речі значно гірші —
Компліменти пласкі і нудні,

Від яких у тебе завмирає
У жіночій радості душа,
А мені на серце осідає
Невимовний смуток, як іржа...

Вибачай же слів моїх нестям —
Знаю: зле. Та тільки — що зроблю?
Сів писати злобну епіграму,
А слова зриваються на "лю"...

НАЙ ВІДЖИВНІШИЙ
СТРАВНІШИЙ
ДЕШЕВШИЙ ХАРЧ,

ЩО МАЄ В СОБІ ВСІ ВІТАМІНИ, ЦЕ

МОЛОКО

І МОЛОЧНІ

ПЕРЕТВОРИ

СПОЖИВАЙТЕ

ВИСОКОВАРТНІ ПРОДУКТИ

ЄДИНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОЧАРНІ

ROGERS DAIRY Ltd.

459 Rogers Road, Toronto, Ont.

Phone: RO. 9-7193

Пейзажі Миколи Глуценка

Передруковуємо цю статтю з київської "Літературної Газети" від 21 червня ц. р. Сподіваємось, що вона зацікавить еміграційного читача не тільки тим, що в ній розглядається творчість майже невідомого емігранта визначного українського маляра, а й тим, що в ній висловлено чимало таких думок і тверджень, яких ще пару років тому в Україні не можна було висловлювати.

У зв'язку з відсталінізуванням, в українській літературі, малярстві, музиці і в театрі відбуваються невидимі на перший погляд реформи, яких не бачити і не враховувати ми просто не сміємо. Стаття Л. Первомайського допоможе ці зміни пізнавати.

Ця стаття варта уваги читачів ще іншою своєю стороною: її стиль, мова і пізнавальна сила стоять на досить високому поземі, порівняно з писанням на мистецькі теми в нашій еміграційній пресі.

Редакція

Тепер уже здається дивним, що не так давно були люди як серед теоретиків, так і серед практиків мистецтва, які заперечували закономірність існування і розвитку пейзажного мистецтва, а проте такий час був, і ми всі його пам'ятаємо. Теоретики за звичкою теоретизували, художники-пейзажисти під впливом їхніх теорій відмовлялися від свого призначення, намагалися писати портрети або багатофігурні композиції і, як це завжди буває, коли художник силує свій талант, зазнавали поразки за поразкою. Відбувалося в малярстві те, що і в поезії, — лірика, без якої неможливе життя мистецтва, яка існує і як самостійний жанр, і в більшій чи меншій мірі входить в усі жанри словесної творчості, мовчки визнана була жанром майже крамольним, і навіть найчистішої води лірики намагалися за всяку ціну творити романи у віршах, епопеї або ж переключуватись на сатириків. Мабуть, за окремими винятками, жоден з поетів і художників не уберігся від того теоретичного суховію, який вив'ялив не один талант у нашій літературі та малярстві.

Але, як відомо, перемагає життя. Хоч часом самі лірики і пейзажисти виступали найбільшими і найзапеклішими ворогами лірики і пейзажу, перевершуючи в цьому відношенні найневблаганіших теоретиків, відбувалося те, про що з властивим йому вбивчим сарказмом сказав Володимир Маяковський:

Намі
лірика
в штикі
неоднократно атакована,
іщем речі
точной
і нагой.
Но поезія —
пресволочнейшая
штуковіна:
Существует —
і ні в зуб ногой.

На щастя, "существуют", існують, живуть лірика в поезії і пейзаж у малярстві, і якщо вони "существуют", існують, живуть, якщо теоретичному суховію не пощастило вбити цього духмяного зілля, цієї запахущої квітки, що зростає на плідному ґрунті багатогранної людської душі, то в цьому найбільша заслуга тих найпоплідніших художників і поетів, які вміють переборювати труднощі, вміють не відмовлятися від себе, від свого покликання і йти вперед своєю дорогою, яка зрештою й приводить їх до перемоги.

До таких художників, до кінця відданих своєму покликанию, належить і Микола Глуценка, визначний майстер українського пейзажу, художник, якого ми знаємо вже понад тридцять років як невтомного співця рідної природи, закоханого в дніпрові присмерки і світанки, у весняне пробудження молодого лісу, в осіннє золото карпатських лісів, у березневий іскристий сніг, перерізаний синіми тінями від ще голих дерев, у гірські потоки і цвітіння соняшників, в усю оту просту й радісну красу світу, яка оточує нас у нашому щоденному житті, повному пристрасного кипіння і непримиренної боротьби...

Пейзаж — не втеча від щоденного життя, від його складності й протиріч, а один із засобів пізнання світу, в якому виявляється своєрідність конкретної мистецької обдарованості. Левітан і Похітонов у своїх пейзажах розкривають перед нами такий же світ реальної дійсності, як Репін і Мартинювич у своїх портретах. Герої відомого "Повернення" нашого сучасника Костецького діють поза рамками композиції в тому самому світі, який змальовує на своїх полотнах Микола Глуценка. Різноманітність світу диктує різноманітність сприймань і мистецьких реалізацій, а те, чому один мистець стає пейзажистом, а інший історичним живописцем, залежить від внутрішньої організації того чи іншого мистця.

Історія живопису і літератури дає нам також приклад надзвичайної універсальності окремих мистців, однаково сильних і оригінальних у пейзажі, портреті, побутовому чи історичному жанрі. Володимир Сосюра в нашій поезії — лірик і зазнає поразки щоразу, коли намагається переступити через межу свого обдарування. Максим Рильський також лірик, а проте спроможний творити такі епічного накреслення речі, як його відома "Марина".

Звичайно, повної паралелі між лірикою в поезії і пейзажем у малярстві проводити не можна. Лірика в словесній поетичній творчості існує як жанр самостійний. Пейзаж у словесній творчості це тільки одне з відгалужень ліричної поезії (я маю на увазі так звану пейзажну лірику).

Пейзаж у малярстві значно ширший у цьому відношенні. Це не стільки жанр, скільки рід малярства, у якому можна відмітити ряд розгалужень.

Лірика в поезії може бути тільки ліричною. Не може бути лірики сатиричної або ж публіцистич-

ної. Існування змішаного ліро-епічного жанру (баляда) не заперечує, а лише підкреслює це правило.

Але ж пейзаж у малярстві може бути і ліричним і епічним, може він також поєднувати в собі елементи лірики і епосу, зливаючи їх гармонійно в своєрідну форму, до якої паралель можна знайти не лише в літературі, а й у музиці (баляди Шопена). Порівняйте чудові мініатюри нашого Левченка, якийнебудь його "Струмок у лісі" або "Хати в Зміївві" з такими речами, як "Владімірка" або "Над вечним покоем" Левітана і ви переконаєтесь у цьому.

Для мене немає різниці між поезією слова, кольору, звуку, тому я й дозволяю собі ці численні порівняння.

Миколу Глушенка я сприймаю як поета, дзвінкий ліризм якого має епічне забарвлення. В основі кожного його пейзажу лежить ліричне начало, а коли береш їх у сукупності, вони творять начебто початок епосу нашої природи, глибоко і правдиво відбиваючи її красу і просту велич.

У поезії слова пейзаж живе тільки в динаміці. Нерухомого пейзажу в поезії немає. Згадаймо, як малює пейзаж Тичина, один з віршів якого нагадала мені картина Миколи Глушенка "Соняшники цвітуть".

Птах — ріка — зелена вика —
Ритми соняшника.
День біжить, дзвенить-сміється,
Перегулюється!

Динаміку поетичному пейзажу дає ритм, навальне наростання активного дієслова, а також те, що в одному слові не можна вмістити двох зорових образів. Щоб намалювати птаха над річкою, тобто викликати їх у нашій уяві, треба щонайменше вжити двоє слів: птах, ріка. Поет малює природу, послідовно розгортаючи перед нами її рухомий образ. Художник бере лише одну мить у житті природи, але ту, що для нього — наче для Фауста, озброєного палітрою і пензлями, видається саме тією прекрасною миттю, якій варто наказати зупинитися.

Микола Глушенко зупинив для нас на своїх полотнах багато справді прекрасних і, як усе прекрасне, минутих хвилин з життя природи. Мить, короткочасне, минуше враження стає в його творчості тривалою цінністю мистецтва, яке саме тим і дороге для кожного з нас, що має властивість формувати наші думки, виявляти в нас те гостре почуття краси, якого ми часом без допомоги художника неспроможні в собі розгледіти.

Ми часто стоїмо над морем або над озером, бачимо хвилі і небо, невиразно відчуваємо своєрідну красу хвилини, але не можемо знайти того узагальненого образу, який пояснив би нам самим наші складні почуття, нав'язні тим морем чи озером і небом... Воду ми звемо водою, небо небом, — та й годі! Аж ось приходить поет, до нас чи після нас, стоїть на тому самому місці, дивиться на ту ж таки воду, на те ж таки небо, і каже нам:

і небо невмите, і заспані хвилі, —

і наче освітлює нам картину, яка була перед нашими очима, освітлює магічним ліхтарем власного світовідчуження, власного настрою, який може й не бу-

ти тотожним з нашим настроєм, але не може не переконувати нас, оскільки в ньому правда художника зливається з правдою природи в гармонійну загострену правду мистецтва.

Природа на пейзажах Миколи Глушенка живе урочистим, святковим життям. Що б не малював художник — це, насамперед, нічим не затьмарена радість. Його небо завжди прозоре, яскраве, чисте. Його Карпати, наче шойно викупані під теплим дощем. Осінь у Миколи Глушенка горить багрянцем і золотом — вона також святкова, як і його синюватий сніг, як його голуба весна або ж рожевий початок травня. І скелі над морем, і чорноморський шторм також видаються нам святковими, — не через те, що художник хотів їх такими намалювати, а тому, що він не міг їх намалювати інакше. Для Миколи Глушенка природа — це буяння світлих, переможних сил; він наче не помічає, що буває сіра, затуманена, замжичена осінь, що сніг може бути злегкий і майже чорний, що весна це не тільки перемога, але й боротьба тепла і світла проти холоду і темряви, що сонце влітку не тільки освітлює і зогріває суше на землі зело, але й спалює, і в'ялить, і сушить...

Я бачу в світі природи не тільки свято, але й будні, чую в її музиці не тільки урочистий гімн перемоги, знаю, що їй властива не тільки радість, а й глибока печаль. Крім народження, проростання трави, буяння цвіту і насолоди плодобрання, є в кругообігу природи, в її могутній симфонії ноти, сповнені глибокого драматизму; є пора умирання, скошені поля, осінні дощі, зимові хуртовини, розмиті дороги, корчуваті пні і чорні, наче в розпачі заламані руки, скривлені віти дубів на тлі похмурого неба. Є трагічне напруження нічної грози з блискавками, що прорізують тло важких хмар, набряклих зливою, яка зрештою падає на землю, переповнює джерела і ріки, реве й руйнує все на своєму шляху... Природа не вічна ідилія, а конфлікт життя і смерті, боротьба велетенських сил, до яких належимо й ми, живі учасники її вічного руху.

Бачу я в природі і людину, що бореться з сліпою силою стихії, розумний труд мільйонів, який змінює світ, робить його кращим, зручнішим для життя, вільним од небезпек і несподіванок, — одним словом, не лише незаймана природа, яку знали давніші покоління, а й природа перетворена, до глибшого пізнання і скорочення якої ми робимо глодалі ширші і впевненіші кроки, спиняє мою думку і хвилює мої почуття.

Можливо, що ми хотіли б бачити оцю драматичну природу і на полотнах Миколи Глушенка, але й та радісна, а почасти й ідилічна природа, яку він відчуває, любить і дарує нам, не може нас не скоряти своєю могутньою свіжістю. Щоб зрозуміти художника до кінця, ми повинні брати його таким, яким він є, не привласнюючи йому ні додатніх, ні від'ємних рис, ні свого світовідчуження. Силу нашого мистецтва становить багатство і різноманітність індивідуальностей. Чим більше буде у нас поетів і художників "хороших и різних", тим багатшою буде духовна культура народу.

Ще одна думка спадає на думку, коли дивишся на пейзажі Миколи Глушенка. Про нього звичайно

кажуть, що шлях його не був рівний, що свого часу він зазнав впливів західноєвропейських формалістичних мистецьких течій, одним словом, що шлях той був складний і повний протиріч... Але що з того? Навіть куля з рушниць летить не по прямій, а творить параболу і все ж таки прибуває до мети. Штурман корабля враховує силу морських течій. Коли ми говоримо про шлях художника, не обов'язково мати на увазі залізобетонну автостраду. Тим більший подвиг художника, чим більші труднощі йому довелося подолати. У мистецтві найбільше значення має не звідки вийшов, а куди прийшов. А Микола Глущенко прийшов до реалістичного мистецтва, у якому поєднує риси новаторства, високої професійної майстерності з традицією національного українського малярства.

Можна сперечатися про те, чого більше в пейзажній творчості Миколи Глущенко — наслідування природи чи усвідомленого творення її в нових, лише йому властивих образах. Художник не може безкарно нехтувати природу, як натуру. Не може він безкарно і віддалятися від природи в обшир надмірних узагальнень. Тут діє закон, сформульований Жуковським, щоправда, з іншого приводу: рабська вірність оригіналові призводить найчастіше до рабської зради: лише в осмисленому змаганні з природою художник перемагає її, тобто дає нам образ тієї природи, яка живе в його художницькій самосвідомості.

У краших своїх речах, — як у пейзажах, так і

в натюрмортах, — Микола Глущенко подає нам образ тієї ідеальної природи, яка живе в його творчій уяві, — образ радісний і принадний. Його "Ромашки і маки" написані ефектно і сміливо, а також "Гранати і персики", що нагадують нам давнього Глущенка, повні аромату і свіжості. Шкода, що мала зала виставки не вмістила багатьох речей художника, що тут відсутні такі картини, як витриманий у ніжнорозжевих тонах "Початок травня" та перлисто-сірий, наче весь у півпрозорому паруваних теплої ранкової води, пейзаж "Яхти на Матвіївській затоці".

Ще хотілося б відзначити повну глибокого настрою "Дорогу на Київ", що нагадала нам подібний же сюжет Ярошенка, хоч у ній і немає фігур... Від неї віє злагодою і сумірністю, що так властиві вечірньому наддніпрянському краєвиду в ті хвилини, коли присмерк огортає прибережні горби і схили, і пилом припорошена дорога між згаслої зелені трави нагадує водночас про втому задушного дня і привабу близького відпочинку. Це, здається, єдина річ з-поміж відомих мені картин Миколи Глущенко, у якій брентить нота світлої печалі, неначе голос народньої пісні, що долітає з далини, можливо, з човна, що пропливає по Дніпру десь за межами композиції, або ж з села, що заховалося за горами.

Привертає увагу також пейзаж з фігурами "На Дніпрі", де два волики їдять сіно просто з копиці, а люди роблять щось своє в човнах при березі. Тут

також багато м'якого світла, прозорости, я сказав би, тієї тиші, яка промовляє до нашого серця часом сильніше, ніж найбравурніші рулади пензля.

У цих картинах, на мою думку, найкраще вловлено своєрідний ритм і настрої української природи, те, що відрізняє її від природи, скажімо, середньої смуги Росії, так широко оспіваної не одними поколінням пейзажистів.

Це особливо варто підкреслити через те, що часом у картинах наших художників, як, до речі, і у віршах наших поетів, виступає якась абстрактна природа, позбавлена рис національної конкретності, — природа умовно-книжна або умовно-мальовнича, а не природа конкретної Київщини чи Полтавщини... І тут справа, звичайно, не в тому, що художник не намалює кримських кипарисів або сибірських кедрів на березі Дніпра чи Ворскли, а в тому, що йому частить уловити лише українському краєвиду властивий ритм і настрої, тон і кольорит, які неможливі в жодній іншій частині нашої безмежної країни... Більше того, художник залишається національним, за який сюжет він не візьметься. Мартірос Сар'ян у кожній своїй речі з ніг до голови вірменський художник, хоч не тільки до Вірменії звертається у своїй творчості. "Італійські стіхи" Олександра Блока та "Персідські мотиви" Сергія Есеніна — твори глибоко національних російських поетів, хоч нав'язні вони життям, мистецтвом і природою чужих країв...

Певно, кожному відомі оці есенінські рядки, що давно вже стали клясичними:

Шагане ти моя, Шагане!
Потому, что я с севера, что лі,
Я готов рассказать тебе, поле,
Про волнистую рожь прі луно.
Шагане ти моя, Шагане.
Потому, что я с севера, что лі,
Что луна там огромней в сто раз,
Как би ні бил красів Шіраз,
Он не лучше рязанскіх раздолій.
Потому что я с севера, что лі.

В цих рядках не тільки сила есенінського ліризму, а й національний характер його поезії виявляється в повній мірі — тільки російський поет міг так гостро відчути і відтототрити контраст між природою "рязанських раздолій" з хвилястим житом, залитим місячним сяйвом, і картинною красою безліч разів оспіваного поетами "трояндового" Шіразу.

Отаким умінням поетизувати рідну природу позначені і кращі пейзажі Миколи Глуценка, до яких слід віднести "Дорогу на Київ", краєвид "На Дніпрі" (особливо етюд до цієї картини), а також ряд інших речей на виставці і поза виставкою.

Микола Глуценка — художник виробленої індивідуальної манери, але ми були б далеко від істини, коли б сказали, що йому не властиві шукання. Можливо, що не скрізь і не завжди на шляху тих шукань йому частить. Так, наприклад, його "Зелений Гурзуф" та окремі морські пейзажі, хоч і говорять про шукання, але видаються не засвоєнням нового, а запозиченням відомого...

Але як висновок — виставка пейзажів Миколи Глуценка викликає багато вражень і багато думок.

Та інакше й не могло бути. Ми бачимо твори видатного зрілого майстра, якого шануємо й любимо, тобто високо цінуємо його здобутки і не даруємо йому жодної з хиб чи помилок.

Без Миколи Глуценка не можна собі уявити українського малярства, як не можна його уявити без блискучої творчости Мартиновича, без слобожанських краєвидів Васильківського або задушевної лірики майже геніяльного Похітонова, картини якого Репін називав "мініатюрними перлинами" і якого Мейсонье не згоджувався брати в учні, бо сам вважав можливим вчитися у нього майстерности, тонкості та вишуканості живопису... Микола Глуценка вписав поважну сторінку в історію українського малярства, в якому плідно працюють такі чудові майстри, як універсально обдарований Анатолій Петрицький, глибокий психолог Володимир Костецький, невтомний шукач своєї правди в мистецтві Дмитро Шавикін і багато інших прекрасних художників.

Звітна виставка не тільки стверджує почесне місце Миколи Глуценка в нашому мистецтві, але й дозволяє чекати від нього нових високих досягнень і цінних здобутків.

Побажаємо успіхів талановитому майстрові.

ВЧИТЕЛІ, БАТЬКИ, СВЯЩЕНИКИ!

Забезпечте своїх дітей до нового навчального року гарними сучасними підручниками. Замовляйте вже сьогодні:

1. Л. Деполович

БУКВАР

Друге поправлене видання за редакцією, змінами та доповненнями П. Волиняка. Буквар має 100 сторінок друку великого формату (10x7 цалів, більший від читанок), має гарний великий і виразний шрифт, друкований на гарному папері, гарні рукописні шрифти, багато ілюстрований, добре методично складений, свіжі та якісні тексти. Ціна — \$1.20.

2. П. Волиняк

БАРВІНОК

Друге поширене видання читанка для 2-ї класи, 108 сторінок. Ціна — \$1.10

3. П. Волиняк

КИЇВ

читанка для 3-ої кл., 112 стор. Ціна — \$1.25.

5. П. Волиняк

ДНІПРО

читанка для 5-ї класи, сторінок 112. Ціна — \$1.25.

Усі читанки багато ілюстровані, мають нові літературно досконалі тексти, написані сучасною літературною мовою та сучасним правописом, мають багато контрольних запитань та завдань для самостійної праці учня.

Замовляйте безпосередньо з видавництва, школи одержать знижку від 20 до 35 (залежно від кількості примірників і способу розрахунку).

Зустріч з Україною

Читаючи англійську белетристику, раптом ви зустрічаєтесь з Україною, не як тлом, де відбуваються події, а як з побічним фактором, що несподівано виринає в книжці. Часом він пов'язаний з дією, частіше — ні, але він служить за тло для характеристики певного роду героїв, певного роду характерів.

Англійський письменник **Сесіль Робертс**, у романі "Вікторія, фор торти" описує пасажирів, що виїждять до Європи з лондонського двірця о 4-ій годині 30 хвилин. Доля їх, принаймні деяких з них, пізніше переплітається в сумі, радості, коханні, смерті. Один із героїв, колишній російський генерал, а тепер, у часи нацистів, — паризький шофер, згадує, як він був арештований у Москві зараз після революції і зміг втекти з Росії тільки завдяки тому, що виставив своє підданство Українській Народній Республіці і на підставі цього був повернутий на ту, так би мовити, "українську родину".

Ми самі забули вже про цей факт, що половина тих росіян, які тепер опинились в Америці і твердять, що ніякої України не було, самі змогли втекти від свого рідного "великого русского народа" тільки завдяки тому, що заявили претензії на "Юкреїнієн ситизеншіп", як сказано в книжці Сесіля Робертса.

Інший твір, — новозеландської авторки **Нгайо Марш** — це детективне оповідання, що дістало третю премію детективного журналу "Іллери Квін Містери Мегезин". Тут Україна згадується, як батьківщина Веніяміна Власнова, людини лютої, нестриманої, що кілька разів опинялася в поліції, але дуже талановитої, автора кількох п'єс, що мали великий успіх у Лондоні. Колись давно, він піймав свою дружину, — славетну артистку, — на зраді і після цього зник, "повернувся в Україну, де він родився", як сказано в оповіданні. Він сам в оповіданні і не з'являється, але страх перед ним, навіть перед маскою, що має його "вогненну руду бороду" і такі самі "підкручені вуса", служить за зав'язку для всієї історії злочину.

Тепер спитати: чому новозеландська авторка зробила українцем "злoding" в своєму оповіданні і чому вона заслала його саме в Україну, щоб він не заважав своєю присутністю розвитку драми, яку він сам створив? Можна робити мільйони здогадів, а все таки не мати вірної відповіді. Хіба що для новозеландки Україна виглядала таким самим далеким, півфантастичним місцем, як для нас Нова Зеландія, де автори дістають свої імена від племені Майорі. Ми й досі уявляємо собі плем'я Майорі з кільцями в носі, а їй мабуть усі українці видаються нестриманими, хоч і талановитими, і тому найпридатнішими на ролю людини, пам'ять якої тяжить страхом на психології всіх, хто мав з ним справу.

Третя книжка "Да Ленд дей позесд" **Марі Бренеман** одверто рекламує себе, як пригоди українського імігранта в Дакоті у вісімнадцятому столітті.

У романі подано колізії і конфлікти між американцями, першими поселенцями в Дакоті, та новоприбулими емігрантами, національність яких авторка визначає досить ускладнено: "Джерман-Рашен фром да Юкрейн". Більше в романі Україна не згадується, а ці новоприбулі хоч і згадують Одесу, звідки чекають своїх рідних, але називають це "бек ін Русланд".

Проте, героєм роману є саме один з цих прибулих з Одеси, вірніше, мабуть, з німецьких колоній під Одесою. Американські поселенці стороняться цих новоприбулих, називають їх зневажливим іменем "рашенс" і вважають їх чимось нижчим за себе, бо ті працюють тяжко, живуть у землянках, змушують працювати своїх жінок і дітей, відмовляють собі в усьому, аби тільки придбати більше землі. Проте, вкінці, саме вони витримують важкі умови життя в Дакоті, — посухи, бурі, степові пожежі, — і поступово скуповують землю від американців, що тікають звідти. Поступово вони посилають своїх дітей до шкіл, де ті потроху американізуються, до каледжів, де ті вчаться почувати себе американцями. Як і треба було сподіватись, оцей Карл Гросс "джерман-рашен фром Юкрейн" завойовує серце героїні роману, завойовує її собі силою, невступністю, невгнутістю характеру: вона кидає ради нього свого нареченого напередодні шлюбу: чемного, дотепного і цікавого сина місцевого адвоката.

Для нас, українців, цікаво хіба те, наскільки українські впливи відбилися уже у вісімнадцятому столітті на німецьких колоністах в Україні. Авторка описує їх, у довгих кожухах, з великими смушковими комірами, з вузликами насіння в руках, яке вони привезли "з дому". Дівчата, навіть коли вони вже одягли білі "американські" сукні, все ще носять силу стрічок, які спадають їм з голови аж до пояса.

У романі кілька разів повторюється опис сильветки "українського імігранта" **КАРЛА ГРОСА**: на тлі неба, ніби вирізблена, стоїть його постать у смушкочій шапці набакир, у кожусі, підперезаному широким кольоровим поясом, з темними очима і карлючкуватим носом. Словом, говорячи про "джерман-рашен фром да Юкрейн", авторка фактично змалювала нам сильветку всім нам знайому з малих літ: романтичну сильветку козака, що самотньо стоїть на самотній могилі. Правда, все це діється в Дакоті, але точність опису показує, що авторка мусіла десь бачити такий одяг, таке обличчя, таку сильвету. Було б цікаво, коли б наші нові поселенці у Дакоті спробували пошукати і роздивитись старі фотографії, що може ще переховуються десь у старих уже тепер американських родинах, предки яких прийшли з України.

І ще цікаве друге: чому, хоч у книжці тільки раз згадано слово "Юкрейн", видавництво і в оголошенні в "Бук ревію" і на обкладинці, де подано, за американським звичаєм, зміст книжки, підкреслює, що це — історія кохання американської дів-

чини і "Юкреїнієн іммігрант"? Може видавництво розраховує, що така реклама принесе йому трохи користі, бо викличе цікавість українців, і вони купуватимуть її? Якщо так, то судячи з того, як продаються українські книжки в Америці, видавництво мабуть таки дуже помилилось...

Але, як би там не було, Україна ще раз виринула в американському романі, знову таки, як тло, як невідома й малознана країна, звідки приходять нестримані, але уперті та працьовиті люди.

Джордж Гов у романі "Називайте це зрадою" також згадує одного українця, вірніше козака з Таганрогу.

Роман "Називайте це зрадою" написаний сухо, документально, з силою деталей про ситуацію американського та німецького військ наприкінці війни. Читач починає зрештою думати: чи це вигадка, чи опис фактичних подій? Герой роману Карл вирішив перейти на службу до американців і шпигувати в їх користь, щоб швидче настав кінець гітлерівському пануванню і щоб Німеччина менше потерпіла від поразки, бо вже було ясно, що поразка неминуха і що Німеччина втрачає вже її юнаків і навіть підлітків.

Одночасно з Карлом за фронт вислано німця, що мав псевдонім Тигр. Це людина без сумління, що торгується, щоб дістати за свою зраду більше грошей, мріє, що після війни американці зроблять його бюргермайстром у Мангаймі, мріє, що зробить революцію, бо належить до комуністів, а покищо, перебравшись на німецьку сторону, заробляє гроші, продаючи цивільний одяг німецьким дезертирам.

Гов зазначає, що шпигунами люди стають з трьох причин: ради грошей, ради віри і ради пригод і ризику.

Отже, нашому землякові Полюці випала третя роля: людини, що абсолютно позбавлена почуття страху, сентиментальна, може удавати дурня, але дурнем не є. Це саме Полюка перебирається через Райн до американців і передає їм відомості, зібрані Карлом, який згинув. Великий, флегматичний, хитрий, але мовчазний і при тому певний, з засадами моралі вищими за Тигра і скептичніший, ніж Карл, Полюка до того ж не зраджує нікого, бо не належить до жодної з воюючих сторін.

Батько Полюки був наглядачем на шахті в Донбасі. Після революції батько помер. Боячись, щоб робітники не вибрали Павла з любови до пам'яті його батька (такими вільними і сентиментальними уявляє собі Гов наших шахтарів часів революції!), новий наглядач звільняє Павла з посади й допомагає йому сісти на пароплав, який везе руду за кордон з Одеси. У Марселі Павло тікає з корабля і лишається жити у Франції. Коли прийшли німці у Францію, він працює для резистансу, а потім переходить до американців. Отже, ніщо його не в'яже з Францією, Німеччиною чи Америкою — як також порвані всі зв'язки і з Україною. Лишаються тільки пригоди, ризик та трохи людяного ставлення й віри у таких супутників на цьому шляху, як згинувий Карл або американець Пітер, що тренує шпигунів.

Отже, ще раз українця введено приблизно в

тому самому світлі: відважний, навіть одчайдушний, але з моральними основами і теплим серцем.

Чи це загальне розуміння англійців і американців про нас, чи тільки випадковий збіг приблизно однакових книжок, зможемо побачити, коли проаналізуємо більше таких "зуястрічей з Україною".

УВАГА!

УВАГА!

Кожна українська родина повинна мати

20-томову збірку художніх творів

ІВАНА ФРАНКА

Збірка містить: 115 оповідань, казок та дитячих поезій, 9 повістей, 5 збірок поезій (загально 437 віршів), 14 поем, 7 драматичних творів та ТРИ томи перекладних творів з чужих мов.

Тверда, гарно оформлена полотняна оправа.

Вже вийшли 1-й, 2-й і 3-й томи.

Дуже вигідні умови передплати: при зголошенні передплати ШІСТЬ дол., як аванс на 19-й та 20-й томи, і по три дол. після одержання кожного тому. 19-й та 20-й томи одержите за рахунок згаданого авансу.

Якщо Ви хочете мати збірку художніх творів Івана Франка вільну від будь-якої державної чи партійної цензури, вільну від тенденційного добору художніх праць поета, незасмічену комуністичними коментарями та поясненнями, збірку художніх праць Івана Франка ніким не спотворених, передплатіть 20-томову збірку художніх творів Івана Франка, що її видає Товариство "Книгоспілка" в Нью-Йорку.

Не відкладайте. Зразу ж зверніться у справі передплати або до найближчої української книгарні, або безпосередньо до нас на адресу:

KNYHO-SPILKA Publishing Co.

68 East 7th St.

New York 3, N.Y., U.S.A.

МАЄМО ТАКІ ДИТЯЧІ ВИДАННЯ:

Тарас Шевченко — ВІРШІ, стор. 44, формат: 10x7, 42 ілюстрації і портрет Т. Шевченка роботи Слищенка. Колоровий друк, обкладинка двокольорова, гарний папір. Ціна \$0.90

РАЙДУГА — збірка для дітей молодшого віку, стор. 16, формат 10x7 цалів, 26 ілюстрацій, гарний папір, кольоровий друк, обкладинка в 2-х кольорах. Ціна \$0.35

М. Трублаїні — ПРО ДІВЧИНКУ НАТАЛОЧКУ І СРІБЛЯСТУ РИБКУ", стор. 16, формат 10x7 цалів. Великі на всю сторінку ілюстрації, обкладинка в 2-х кольорах. Ціна 0.40

"СОНЕЧКО Й ХМАРИНКА" — збірка для дітей молодшого віку, стор. 16, формат — 10x7 цалів, 33 ілюстрації, гарний папір, кольоровий друк, обкладинка в двох кольорах. Ціна \$0.35

"РУКАВИЧКА", стор. 16, формат 10x7 цалів, великі й гарні ілюстрації, кольоровий друк. Ціна \$0.40

NOWI DNI

**Box 452, Terminal A
Toronto, Ont., Canada**

СУЧАСНА ПОЕЗІЯ В УКРАЇНІ

Іван НЕХОДА

ВІР, МОЯ ХОРОШАЯ...

Вітер нашу яблуньку, що в саду, — розчах...
Сум в листі твоему і печаль в очах.
Вір, моя хорошая, в щастя, — не в біду!
Цвіту більш, ніж пустоцвіту
В серці. І в саду.

Вір у те, що снилося взимку по ночах.
Житиме та яблунька, що буран розчах...
Вір у те, що мріялось, — йдеться вже к весні!
Надсилай листи звичайні,
Шли і заказні...

А як лист повернеться (“вибув адресат...”),
Що ж! Згадай ту яблуньку, і мене, і сад.
Як зазеленіє в нашому саду, —
Буде празник. Вір у празник,
В щастя — не в біду!

1942

**

Третій день бушує море —
Гнівне, збурене, суворе,
Третій день громади хвиль
Крутять піняву кадрили.

Сім чи вісім в морі балів?
Жоден човен не рибалив.
Шторм! Кипить морський прибій...
Шторм і на душі моїй.

Б'ється човен на причалі,
Наче чайка без крила,
Наче я в своїй печалі,
Що кохана не прийшла...

**

Коли б я був холостяком,
А ти була ще дівчиною, —
Пішли б над морем бережком
Стежинкою невивченою.
Пішли б,
Збирали б камінці...
Десь хмари над Туреччиною...
Рука в руці,
Рука в руці
Із гілочкою клечаною.
Пішли б!
І підем, — а чому ж?
У даль веде стежинонька.
Бо я — твій муж,
Бо я — твій муж,
А ти — моя дружинонька!
Ми йдем,
Ми будемо іти
Під зіркою засвіченою...
Кого б не стрів —
Лиш ти,
Лиш ти
Була б тією дівчиною!

**

Ой у полі дві тополі,
А третя калина.
Над Дніпром пливе поволі
Пісня журавлина.

Над лісами над полями
На хмарині сірій
Відлітає журавлями
Наше літо в ірій.

“Кру” та “кру” — журливо лине
Пісня в далеч млисту...
Наче сльози журавлині —
Пада жовте листя.

Пада листя на стежини,
Де ходять любили.
Де ходили — там жоржини
Зацвітають білі.

Я вплету жоржини в коси, —
Ну ж, цілуй за квіти!..
В журавлів можливо й осінь,
А у мене — літо!

**

З-за тебе втратив спокій я,
Зазнав любовних мук,
Дівчино світлоокая,
Дитя Великих Лук!

На лижах мчить по-заячи
У далеч снігову,
Біжить, замет зрізаючи,
Гукаючи: — А-у!

На ній червоні бурочки,
А поруч з нею — я...
— А-у, моя снігурочко,
Хорошая моя!

Замети, наче надолби,
Та ми не спиним хід...
Хотів отак би, рядом би
Й в житті твій бачить слід!

Іван Іванович Нехода народився в 1910 році в селі Олексіївці, Коломацького району на Харківщині, в родині селянина.

Вищу освіту здобув у двох вищих учбових закладах: у Харківському інституті народньої освіти та в Московському інституті кінематографії.

Вірші почав писати ще в дитинстві, коли ще був піонером. Перший його вірш був видрукуваний у 1925 році в журналі “Червоні квіти”, а першу книгу видав аж у 1935 році.

Іван Нехода творить переважно в ліричному жанрі. Та його лірика не проймає читача до глибини душі — вона здебільша має бадьорий, а інколи й жартівливий характер.

Іван Нехода дуже плодовитий письменник. Лише

до останньої війни і в час війни (до 1945 р.) він видав десять окремих книжок, загальний наклад яких становив 121 тисячу примірників. Від закінчення війни до червня 1953 р. він видав 16 книжок загальний наклад яких становить 365.100 примірників. Деякі з його творів (особливо для дітей та молоді) видані величезними накладками. Напр., "Веселі каруселі" — 40 тисяч, "Казки" — 40 тисяч, "Мої ляльки" — 50 тисяч і т. д.

Чимало його творів перекладено російською мовою. За даними Української книжкової палати лише за час від 1949-1952 рр. творів І. Неходи в пе-

рекладі російською мовою видано чотири книжки загальним накладом 90.000.

І. Нехода чимало працює над текстами масових пісень, а ще більше над творами для дітей та молоді. Співпрацює в усіх кращих журналах, а зокрема в молодечих та в дитячих: "Піонерія", "Зміна", "Барвінок".

У час останньої війни працював (за стандартом) у фронтовій пресі, за що, — знову за стандартом, а не за якісь особливі заслуги, — нагороджений орденами Вітчизняної війни II ступня та Червоної Зірки.

П. Волиняк

Михайло Голинський

Михайло Голинський відзначає 30-річчя своєї мистецької діяльності. Вимовляється воно дуже легко і скоро, але проспівати цілих 30 років по всьому світі — не так то й легко. 30 років творчого шляху мистця та ще в нашій складній добі, у добі воєн та революцій, — це шлях важчий, ніж нам здається. І ми далеко не завжди розуміємо це, а ще менше належно оцінюємо. Особливо великі труднощі мають саме наші мистці, що походять здебільша з так званих низів громадянства, переважно з селян та працюючої інтелігенції: їм бо кожен їх досяг доводилось здобувати дуже тяжкою працею.

Тяжко було підніматись по мистецькій драбині й Михайлові Голинському.

Народився Михайло Голинський 2 січня 1895 р. в с. Вербівці коло Городенки, в Галичині, у сім'ї заможних селян — Теодора та Параски (з роду Григорчуків). Батько М. Голинського помер у молодому віці і, умираючи, заповів своїй дружині сина Михайла віддати в гімназію, що мати сумлінно й виконала.

Мати дбала про сина — платила чималі гроші за утримання, гарно одягала його і конче домогалась, щоб малий Михайло ходив у вишиваній сорочці, що він радо й робив, хоч це в ті часи було не дуже то безпечно, бо ходити в той час у Львові у вишиванці — означало наражатись на хуліганські витівки польських шовіністів.

Освіту М. Голинський розпочав, як уже згадано, в гімназії, потім 2 роки вивчав право в Кам'янець-Подільському університеті, після переходить на музику, яку вивчав 5 літ: рік у Львові у відомого професора Чеслава Заремби (поляк) та 4 роки в Медіоляні у славного тенора, а пізніш славного професора співу Едуардо Гарбіна. І саме завдяки добрій італійській школі співу М. Г. по 30 роках своєї співацької кар'єри голосово тримається ще у відповідній силі, за що йому може позаздрити не один із співаків.

Війна й революція дуже утруднювали йому освіту і затримували початок кар'єри, бо наш ювілят перебував не тільки в австрійській армії, а і в армії Західньо-української республіки та в армії УНР.

Дебютував М. Г. у Львові в опері "Паяци" (роля Каньо) 29 червня 1925 р. З того дня він здобу-

ває успіх за успіхом. За порадою його колишнього вчителя Ч. Заремби він не приймає пропозиції Львівської опери, а виїздить на польське Помор'я і співає 5 місяців в операх у Торуні, Бидгощі, Грудзондзі. Відти переїздить у Варшавську оперу, у якій співає до кінця сезону.

На сезон 1926 р. М. Г. одержує запрошення від Народнього Комісаріату Освіти через представництво УРСР у Львові (Лебединець) у новостворену Одеську державну оперу. Згідно з умовою він мав співати 3 місяці в Одесі, 3 місяці в Києві і 3 в Харкові.

Та сталося так, що М. Г. в тому сезоні співав тільки в Одесі і в Києві. Через всякі інтриги він зриває контракт з Київською оперою і вертається до Львова, де відбуває чергових 35 виступів. Із Львова виїздить у Берлін на гостинний виступ у міській опері (в "Аїді"). По цьому виступі його запрошують на сталу працю в Берлінській опері: 8 виступів місячно, по 400 марок за кожний, себто 1600 доларів місячно.

М. Г. приймає цю пропозицію і виїздить до Львова, щоб приготувати свій репертуар німецькою мовою. Та тут одержує листа від секретаря М. О. Скрипника О. Бадана (свого шкільного товариша колишнього) з запрошенням приїхати на працю у столичну харківську оперу. Бадан гарантує йому безпеку від інтриг, бо тут, мовляв, "є на місці опікун українських театрів, нарком освіти М. Скрипник".

Хоч які манливі умови були в Берліні, але М. Г. відмовляється від них і їде в Україну, де протягом цілих трьох років (до кінця сезону 1929 р.) співає в Харкові як прем'єр столичної опери.

Ось як згадує про це сам ювілят:

"Ці три роки — найкращі в моїй кар'єрі. В опері були надзвичайно приємні взаємини. Між артистами не існували ні заздрість, ні інтриги. Наркомосвіти Микола Олексієвич Скрипник (опікун опер) та артистична рада не дозволили б критикам ображати артистів, як це практикується часто на еміґрації, хоч би в нашому Торонті.

Тоді в Харківській опері були режисери Манзій та Бобров, а крім того приїздив головний режисер Великого Театру в Москві Лапицький і ставив "Кармен" та "Пригоди Гофмана". Диригентами були

Маргулян, Рудницький, Вериківський, Вайсенберг.

З визначніших артистів того часу згадаю М. Литвиненко-Вольгемут, Марію Сокіл, Черногороду, Мартинович, Фішер, а з чоловічих голосів — Паторжинського, Гришка, Будневича, Середу, Дітківського, Колодуб та інші.”

У 1929 р. в Москві у Колонній залі відбулася “Зустріч мистців Росії й України”. На тій зустрічі письменники читали свої твори, а співаків України представляли М. І. Литвиненко-Вольгемут, М. Ів. Сокіл, І. С. Паторжинський і наш славний ювілят — Михайло Теодорович Голинський. У числі публіки були уряди Росії та України на чолі з самим Сталіном і весь музичний та артистичний цвіт Москви.

М. Голинський (праворуч) у Харкові з двома письменниками.

Концерт пройшов дуже добре, а присутні внято тепло сприйняли виступ М. Голинського. Цей успіх нашого співака спричинився до того, що в числі вітаючих М. Г. опинився й секретар директора Великого театру, який від імені дирекції запропонував йому гастрольні виступи. М. Г. подякував і запитав, якою мовою треба буде співати. “Конечно по-руськи”. М. Г. відповів, що російської мови не знає, а готуватись на один виступ чужою мовою важко, тому “співатиму тільки по-українському”. Секретар не знав що сказати: “Та так ще не було в нас...” “Як не було? — відповів М. Г. — А ось співає тепер співачка з Риги Брехман-Штенгель по-латвійському. Вона представляє 2.5 мільйонну націю, а я таки від 45-мільйонної співатиму”.

Секретар сказав, що перекаже домагання М. Г. дирекції...

Смілива вимога М. Г. рознеслась по Україні. Про це повідомили М. Скрипника і за яких 3 тижні М. Скрипник викликав нашого ювілята до себе і заявив: “Михайле Теодоровичу, маю для тебе (він звичайно, “тикав”) приємну новину: тебе запрошено на два виступи у Великому Театрі в Москві в

операх “Аїда” та “Кармен”. Постарайся гідно виконати покладене на тебе завдання...”

М. Скрипник, звичайно суворий, тепер радісно усміхнений. Всі колеги М. Голинського бажали йому найкращого успіху...

Про цей виступ ювілят розповідає так:

“Па першу пробу “Аїди” мені призначили найкращий склад артистів і головного диригента Сука. Сук, з походження чех, був тоді божищем у музичному світі, як донедавна Тосканіні в Метрополітен опері. На пробу прийшов і головний режисер Лапицький, якого я знав ще з Харкова. Він же й представив мене директорові опери та диригентові Сукові. Сук попередив мене, що я мушу співати повним голосом, бо він мусть пізнати мій голос, як я опанував партію Радамеса, як її інтерпретую. І додав: “А мої артисти співатимуть півголосом”.

“Я в душі перехрестився, — оповідає далі М. Г., — і намагався співати дуже точно, вимовляти кожне слово чітко. Почав головну арію “О, красо, Аїдо”. Перед арією мої співвиконавці дивилися на мене наче згори. Так і сам Сук, і піяніст. Я стежив за артистами і зауважив, що їх обличчя почали прояснюватись, а коли я взяв з арії перше високе “сі-бемоль”, диригент повернувся і глянув на мене... Але вже погідним поглядом. По закінченні цієї арії я почав співати з іншими виконавцями, вони, “підпалені” мною почали співати також повним голосом, а диригент устав і почав замашисто диригувати...”

Переміг М. Г. остаточно вже на генеральній пробі. Після першої проби по Москві рознеслася чутка, що прем’єр української столичної опери співатиме в Московській опері по-українському. На генеральну пробу набилося повен театр цікавих були тут музики, співаки, а найбільше свідомих українців, які жили в Москві. По першій арії М. Г. на генеральній пробі заля вибухає нестримними оплесками, оркестра піднялася і почала оплескувати нашого співака на своїх інструментах, що завжди є виявом найбільшого успіху артиста.

Виступи в Москві укрили ім’я нашого ювілята славою — він переміг остаточно. Одноразово це була перемога українського мистецтва. Ось як пише рецензент газети “Вісті ВУЦВК” від 14 квітня 1929 р.:

ГАРНИЙ ПОЧИН

(Гастролі Михайла Голинського в Московській Державній Академічній Опері).

В Московський Великий Театр було запрошено на дві гастролі прем’єра Харківської опери драматичного тенора М. Голинського. На долю артиста випала почесна й вельми відповідальна роля вперше на сцені Великого Театру співати українською мовою, бо в історії цього театру ні в умовах дореволюційної казенщини й консерватизму, ні в пореволюційний час в умовах відродження Великого Театру таких випадків не було.

6 квітня М. Голинський виконував партію

Радамеса в опері "Аїда". Участь артиста в спектаклі викликала надзвичайний інтерес серед московських музичних кіл і на відчутній виставі театр був переповнений. Значний художній успіх свідчить про те, що артист прекрасно справився із своїм завданням.

З самого початку М. Голинський опанував увагою слухачів. Емоційний підйом, виразний і рельєфний образ створений ним, вокальні дані і вміння володіти своїм голосом, що часом покривав оркестр, забезпечили артисту надзвичайний успіх і висунули його в перші ряди кращих сучасних артистів-вокалістів.

Треба сказати, що художнє керівництво Великого Театру надзвичайно уважно поставилось до гастрольора: ансамбль було складено з кращих оперних сил і диригував оперою народній артист Сук, а це не так часто буває в московських умовах.

Е. Н.

Москва.

Приблизно так писала про ці виступи М. Голинського вся українська преса. Так само прихильно оцінила виступи нашого ювілята і московська преса. Наприклад, відомий московський журнал "Огоньок" від 21 квітня 1929 р., уміщує фото М. Г., додаючи до нього нотатку про зустріч українських і російських письменників та артистів, про яку я згадував вище, та про виставку в Москві української графіки, а далі пише:

"...Як нове завоювання українського мистецтва на сцені московського Академічного оперового театру, відбувся виступ "Михайлы Гольинського" (розрядка і ортографія оригіналу. П. В.) — прем'єра Української Державної опери.

Партія Радамеса в опері "Аїда" була виконана українською мовою. Це перший випадок в історії Великого театру і знаменна подія для українського вокального мистецтва.

На сцені Голинський з 1926 року, і за цей порівняно короткий термін виступав на ліпших європейських сценах — у Берліні, Мілані, Відні, Львові, Варшаві, і в Україні — в Києві, Одесі, Харкові."

Голинський переміг у Москві. Та це не тільки його перемога: це й перемога нашого мистецтва, це була перемога нашого народу у столиці нашого одвічного ворога.

Успіх у Москві відгукнувся луною по всьому СРСР. За місяць по цьому виступі М. Голинський одержує листа від директора грузинської опери в Тбілісі Джапарідзе, який пише, що чув його виступи в Москві радієм і запрошує його приїхати в Тбілісі і заспівати так само українською мовою в "Тоска" та "Кармен". І М. Голинський їде в Грузію.

Їхав він туди з деяким острахом, бо відома приказка грузинська: "Хто в Курі купається, то від нас не вибирається!" Та наш ювілянт таки не мав наміру міняти Дніпро на Куру, хоч грузини — наші друзі та союзники в боротьбі проти Росії.

Перший виступ відбувся в опері "Тоска". Виступ пройшов блискуче. Темпераментні грузини прийняли нашого мистця захоплено, хоч української мови не розуміли. Диригував спорою тоді один з найвизначніших грузинських композиторів Паліяшвілі, який добре знав Україну і навіть українську мову, бо колись їздив з трупою Садовського й Саксаганського.

А все таки М. Голинський у Тбілісі трохи-трохи не оскандалився. Тільки що він закінчив арію Кавардоссі, як публіка почала шалено оплескувати і вигукувати (як йому почулось) — Ша! Ша! Ша!... Як відомо "ша" по-російському означає "мовчи". М. Г. зрозумів, що публіка не хоче його співу українською мовою і вимагає, щоб він зійшов зі сцени. Хоч який сміливий наш мистець, але тут таки зніяковів і не знав, що робити: співати далі неможливо — публіка кричить "ша!" і плеще в долоні, тікати зі сцени — соромно... Розгублено подивився на Паліяшвілі, а він стоїть усміхнений і дуже вдоволений. Наш артист вирішив, що й Паліяшвілі солідаризується з публікою.

Урятавав справу суфлер, що був найближче до артиста. Він, побачивши його хвилювання, висунув голову з будки і сказав по-російському: "Аша — его "біс", еще раз".

Відтягнуло тоді нашому співакові від серця, він дав знак диригентові і арія була повторена на справжнє вдоволення публіки...

Покійний Остап Вишня у своєму циклі "Мистецькі силуети" в силуетці "Михайло Голинський" (до силуетки додано й портрет М. Голинського роботи А. Петрицького), писав так:

"Як бачите, Голинський усього три роки на сцені і за три роки він уже зажив європейської слави, і вже простягає за ним руки Америка..."

Вишинні слова стали пророчими словами: М. Голинський мусів лишити Україну, бо бачив, що над нею, особливо над його опікуном М. Скрипником нависла вже темна хмара. М. Голинський виїхав "тимчасово" в Галичину і більше в Україну вже не вертався. Він пов'язується з композиторами М. Гайворонським, П. Печенігою-Углицьким, Р. Придаткевичем та іншими і їде в Америку.

3-го листопада 1938 року він приїхав до Нью-Йорку, а 26 вже дає власний концерт у Нью-Йоркському "Тавн Голлі". Концерт пройшов з повним мистецьким успіхом — американська критика оцінила нашого співака якнайкраще. Організував його виступи відомий балетмайстер Дмитро Чутро, який відіграв основну роль і в спровадженні М. Голинського до США.

З США М. Голинський їде на концерти в Канаду. У Торонті відбувається його концерт з величезним успіхом. Музичні критики найбільших англомовних щоденників пишуть не рецензії, а цілі захоплені статті. До двох тижнів М. Голинський повторює свій концерт, що в Торонті майже нечуване. Кінчається це тим, що голова міста в присутності кілька сот гостей у залі міської управи дарує М. Голинському золотий ключ від Торонта за ту честь, яку він зробив цьому місту своїми концертами. Це була справді нечувана перемога!

Защиту тут уривки з промови голови міста Торонта на цій церемонії — вона найкраще свідчить про успіх нашого славного ювілята:

“Я, мейор міста Торонта, одушевлений, що маю приємність привітати найвизначнішого оперового тенора Європи, артиста, що зробив так багато, щоб притягнути очі світу до природного музичного генія українського народу.

Ви, пане, походите з одної з найстарших цивілізованих країн Європи, що має 45 мільйонів народу, який природно музикальний і старі та славетні традиції якого передавалися століттями через кольоритні народні пісні, що відбивали великі терпіння та переслідування, які Ваша країна переходила у своїй багатій історії. Я тішусь, що можу запевнити Вас, що українці, яких є в Торонті коло 14 тисяч, відзначаються працьовитістю і пошаною закону...

Торонто вважається за найвимогливіший з усіх великих осередків на континенті Північної Америки. Тому виклик Вас до Торонта вдруге впродовж двох тижнів на загальне домагання наших люблячих музику громадян, є справді тріумфом величі Вашого славного тенорового голосу, який фахові критики вважають за рівний з голосом безсмертного Карузо через його вібрантість та силу тону і чистоту тенорової експресії та легкості.

Тому, що Ваш золотий голос цілковито полонив і відкрив серця наших громадян, виглядає цілком нормальним, щоб я, як мейор міста, скапітулював перед Вашою чаруючою особистістю і передав Вам ключ від нашого міста. Нехай цей ключ, що не має торговельної вартості, буде милим спомином Вашої гостини у великому музичному місті Торонті, громадяни якого так одушевлялися величчю Вашого голосу, а з причини Вашої великої здібності драматичної інтерпретації у своїх вигуках називали Вас королем українських тенорів.”

Так говорив пан Дей, голсва міста Торонта, 14 грудня 1938 року.

Що можна і що треба ще додати до цього?.. Хто з наших артистів здобув стільки успіхів у цілому світі, як наш славний ювілят?

Михайло Голинський відзначає 30-річний ювілей своєї артистичної діяльності далеко від України, далеко від свого народу, у тяжких еміграційних умовах. Еміграційні умови тяжкі не тільки матеріально — вони ще тяжчі морально. На еміграції знищується не тільки талант, а й людина. Трагедія еміграції в тім, що тут усі “все знають”, що тут усі однаково “талановиті”. На еміграції стирається межа між великим і малим, між культурою і примітивом, а це веде до занепаду культури, до знищення і зневіри людини.

Не раз відчув це й Михайло Голинський. Випив він не одну чарку гіркою, інколи й отруйного навіть, еміграційного трюнку. Та Михайло Голинський заслужив на увагу й любов нашого громадянства,

тому хочеться вірити, що на його йвілейному концерті в Месеї Гол, що відбудеться 9-го грудня, будуть усі, кому дорога наша культура, усі, кого ще не з'їла іржа еміграції.

А поки що побажаємо нашому дорогому Михайлові Теодоровичу Голинському не тільки довгого і щасливого віку, а й дальшої праці на добро нашого народу.

П. Волиняк

VICTORY PACKERS Company Limited

16A Evans St. — Hamilton, Ontario

Tel.: JA. 8-8206

ВИРОБЛЯЄ:

Українського смаку ковбаси, сальцисони та всякі інші м'ясні продукти. Спробуйте виробів цієї нової української фірми.

Якщо крамниця, у якій Ви купуєте продукти, ще не має наших виробів, то просіть її замовити їх.

Для кращої обслуги своїх споживачів наша фабрика має свій торговельний відділ у Торонті.

Адреса торонтонського відділу:

363 Roncesalles Ave. — Tel.: LE. 3-1396

CANADIAN SLAVONIC PAPERS (vol. I)

ДОПОВІДЬ ДЛЯ АМЕРИКАНСЬКИХ ПИСЬМЕННИКІВ

Асоціація американських письменників БУКЛА-ВЕРС у Кармелі, “місті поетів”, запросила д-ра Яра Славутича прочитати доповідь про українську літературу. Така доповідь відбулася 12-го листопада на тему “Український літературний ренесанс і політика Кремля щодо нього”. Було присутніх понад тридцять авторів, що уважно слухали доповідь і жваво цікавилися сучасним станом української літератури під російським радянським режимом.

З нагоди доповіді місцевий часопис “Кармельські шишкові цимбали” вмістив вичерпну інформацію про доповідача та рецензію під назвою “Поневолена культура” на його англійську книгу “Да Мьюз ін Призон”, що вийшла з друку в цьому році.

Місто Кармель у Каліфорнії, відоме великим числом письменників, поетів, мистців та музик, що живуть у ньому. На доповіді був присутній також Робінзон Джеферс, один із найвидатніших сучасних американських поетів.

КАТЕРИНА АНТОНОВИЧ

Цього літа у Вінніпезькому Українському Народньому домі відбулася цікава виставка праць учнів місцевої малярської школи, що нею віддавна керує Божою ласкою обдарований педагог і мистець — Катерина Антонович. Виставлені були портрети, пейзажі й натюрморти. Виставка справила на відвідувачів приємне враження, а організаторка й керівниця школи здобула в громадянства ще більшу прихильність і пошану.

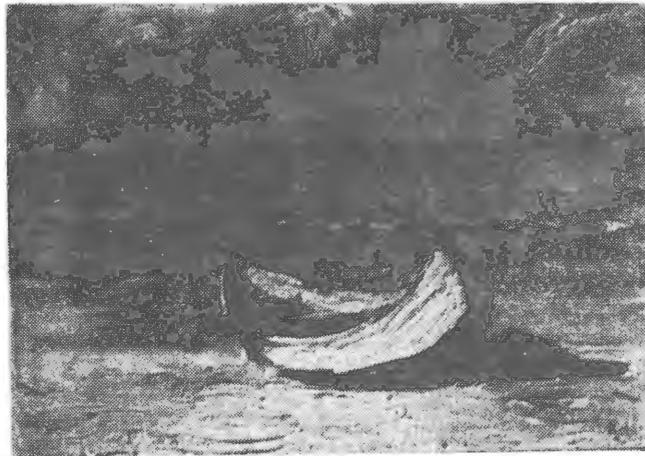
Прізвище Антонович багато каже серцеві кожного свідомого українця. Воно викликає в уяві наперед світлий образ нещодавно померлого (1945 р.) видатного нашого професора мистецтва Дмитра Антоновича — довголітнього життєвого супутника Катерини Антонович, і нагадує також не менше видатного її свекра — професора Володимира Антоновича, одного з перших будителів національної свідомости в українському народі і одного із спів-організаторів Старої Київської Української Громади, невтомного працівника на ниві української історії, етнографії, мистецтва і культури. Загалом кажучи, нагадує увесь славний рід Антоновичів і всі нечисленні на той час інші українські роди, що сміливо виступили тоді на боротьбу за українське самовиявлення.

К. Антонович. "Буковинка". Портрет.

Страшні і непевні були тоді часи, цілком відмінні від теперішніх. Декому тоді здавалося, що от-от український народ забуде своє історичне ім'я і зов-

сім зденационалізується, бо ж міста українські були вже майже цілком зрусифіковані. Навіть члени Київської Старої Громади, як свідчить небіжчик проф. Дм. Антонович у своїх спогадах, говорили українською мовою тільки про смішні й неповажні речі, коли ж доходило до справ серйозних, то відразу ж переходили на мову російську, а деякі, при-міром, М. Ковалевський, то й зовсім не вживали

К. Антонович. "Човник на Чорному морі".

рідної мови ніколи. Тільки українське село цупко трималося ще прадідівських традицій. Українська селянка з любов'ю плекала, виношувала в серці старі звичаї і рідну мову, старанно прищеплювала її своїм дітям. Тож нема нічого дивного, що по селах шораз частіше спалахували вогники національної свідомости, що село українське шораз частіше посилало до зрусифікованого міста своїх безкомпромісових речників, а це спонукувало і міщан до української національної акції.

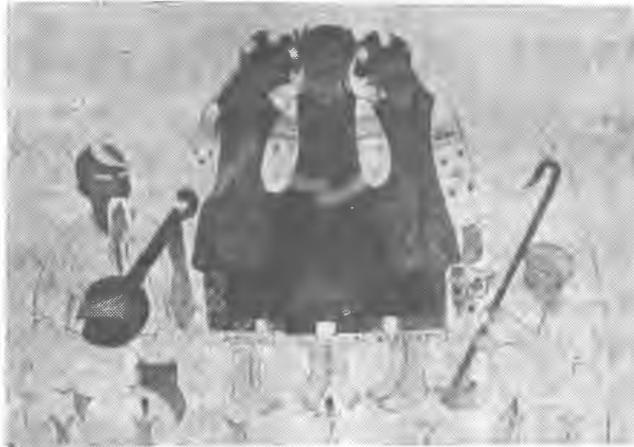
І саме в цей непевний час (у першій половині 80-тих років минулого ст.) в родині харківського лікаря народилася дівчинка Катерина, що пізніше успішно закінчила всьмиклясову жіночу гімназію. Ще на гімназіяльній лаві зрозуміла вона трагедію українського народу і відчула в своїй серці поклик до боротьби за його світле майбутнє. Тому то й пішла вона, по закінченні гімназії, працювати до недільної школи "Общества Грамотності", до громадської бібліотеки, до недільних читалень для народу. Тоді ж вступила Катерина і до нелегальної організації — Революційної Української Партії (РУП), з розпорядження якої провадила курси політичної економії серед гімназисток старших класів.

Відчувши водночас велике покликання до малювання, вступила енергійна Катерина до "Школи рисвання і живописі", а підучившись трохи — сама вже викладала малювання в школі глухонімих. Потім училася чотири роки в Петербурзькому Медичному Інституті, де й захворіла на сухоти. Завдяки вчасно вжитим радикальним заходам (санаторії на Уралі та Криму) і після дворічного лікування в Італії — остаточно видужала і одружилася з професором Дм. Антоновичем.

Не позбавлена Катерина Антонович також редакторського і літературного хисту. Переїхавши з чоловіком до Києва, відразу заходилася видавати

дитячий журнал "Волошки", а згодом журнал "Нашим дітям" і шкільні підручники, які сама вдало ілюструвала.

Після відкриття в Києві Української Академії Мистецтв, до чого великою мірою спричинилися професор Дмитро Антонович, його сестра Анна Геркен і дружина Катерина Антонович, остання записалася студенткою Академії до класу професора й першого ректора УАМ Василя Кричевського і під його керівництвом почала вивчати український орнамент і графіку. Училася також і в другого видатного професора-маляра Михайла Бойчука. Пізніше Академія послала її як доброго мистця-педагога до Ржищівського Педагогічного Інституту викладати малювання.

К. Антонович. "Пісня України".

Емігрувавши 1923 року за кордон, уже в Чехо-Словаччині працювала в Українському жіночому Союзі, у Студії Пластичного Мистецтва і в Українському Музеї Визвольної Боротьби. Там же закінчила Український Вільний Університет.

Від 1949 року Катерина Антонович перебуває в Канаді і як бачимо з повідомлення з Вінніпегу — працює в своїх улюблених (педагогічній малярській) галузях. Вона організувала малярську школу й керує нею, малює портрети, ілюструє дитячі книжки, пише мемуари і співпрацює в Канад. ВУАН. Тут слід відзначити, що 1953 року вона вмістила в журн. "Нові Дні" теплу статтю-спогад про свого улюбленого вчителя проф. Василя Кричевського, заторкнувши в ній і пореволюційне бурхливе київське життя, створення Української Академії Мистецтв тощо.

Малярські праці Катерини Антонович були на виставках у Харкові, у Києві, у Берліні, в Римі, у Празі, у Монреалі та у Вінніпезі і всюди мали не аби який успіх.

Як бачимо, Шевченкове глибокозмістовне твердження: "Раз добром налите серце ввік не прохолоне" — якнайкраще здійснилося в житті Катерини Антонович, нехай Господь продовжить їй віку і додасть ще добру порцію життєвої енергії, крім того, допоможе їй написати цінні для українського громадянства спогади про її сучасників.

Марія Охримович

НОВІ ДНІ, ГРУДЕНЬ, 1956

Вільям ШЕКСПІР

ПОРИ РОКУ

Чотири пори має кожен рік.
Ділімо й розум на чотири пори.
Весною радіощам ми губим лік,
Ніде й ніколи ми не знаєм змори.

Розкішне літо шле медовий сік,
І в юній звазі роздум несуворий
Ми владно водим на небесний тік,
Куди найвищі не сягають гори.

Затоки тихі любим в осени.
Густі тумани в повному безділлі
Для нас минають, як принадні сни,
Як за порогом ручаї зраділі.

Ми в зимку прагнемо на сніг, на лід, —
Інакше б людський перевівся рід.

Переклад Яра Славутича

Микола РОМЕН

ЕКСПЕРИМЕНТ — УДАТНИЙ!

(Репліка В. Сварогові)

Правда вся про всі планети —
Знана Вічному Мистцеві,
Та за нашу ж і поети
Шлють, бува, ясу Творцеві.

Це потверджують і вчені:
Атмосферу, гідросферу
Міг не випадок, а Геній
Зрівноважити, як сферу,

Що життю-борні сприяє.
Ми ж найвищий бачим прояв,
Як і жертву теж складає
Смертю-подвигом героя!

Що колись почин свій мало,
Має край — то й прийде тління.
Та життя ж і смерть здолало,
Давши міць свою в насіння!

Тож за інші теж не біймось:
Міріади сонць Космосу
(І за наше теж надіймось!)
Струнко вийшли вже з хаосу.

Смерть же й визміни одвічні
На щасливій цій планеті
Чергуватимуть, величні,
Мимо стогону поетів!

ФАРБИ

І

ТАПЕТИ — (WALLPAPER)

Власник: ОЛ. ОХРИМ

купите найліпше в

METROPOLITAN PAINT & WALLPAPER CO.

823 Dundas St. W. — EM. 4-6597

Toronto, Ontario

Вельмишановний пане редакторе!

У жовтневому числі Вашого журналу вміщено статтю проф. І. Розгона "В оборону честі українського вченого". Шановний автор згадує і моє ім'я там як куратора Богословської Академії в Мюнхені, у якій викладав проф. Віктор Платонович Петров, якому й присвячена та стаття.

Мушу подати з цього приводу свій голос, по-свідчити дещо в ім'я справедливості.

Таборову епархію в Баварії я очолив у вересні 1945 р. Застав у Мюнхені маленьку церкву Покрови Богоматері. Вже з перших днів я почав думати, як рятувати нашу молодь, яка марно витратила час, не маючи де вчитись. У грудні 1945 р. було обрано церковну раду, яка складалась переважно з професорів, інженерів тощо. Церковну раду ми розділили на секції. До Культурно-освітньої секції ввійшли, між іншим, проф. П. Ковалів і проф. В. П. Петров.

Коли П. Ковалів представив мені В. П. Петрова, то мені це ім'я видалось дуже знайомим. Почали пригадувати і виявилось, що в Київській духовній семінарії, де я колись мав щастя вчитись, історію перших віків християнства викладав протоієрей Платон Петров (1914-1917 рр.), що, як виявилось тепер, і був батьком Віктора Платоновича Петрова (Домонтовича). Була то людина дуже культурна, вихована і прекрасний педагог. о. Платона учні любили особливо.

Від проф. Віктора Петрова я довідався, що його батько був рукоположений на єпископа УАПЦ (в 1918 р.), призначений на катедру в Умані, де за рік і кілька місяців він і помер. "Він завжди почував себе сином українського народу і так нас виховував", — сказав тоді Віктор Платонович про свого батька.

Маю гіркий досвід, як тяжко було вчитися дітям православного духовенства в ті роки переслідування церкви Христової. Не даремно багато з них, звільнені з учбових закладів, кидалися під поїзди або приймали отруту на могилах своїх батьків, а в кращому випадкові вчилися під чужим прізвищем десь у далеких місцях. Тому факт, що Віктор Платонович набув високу освіту, а поруч з тим залишився вірним сином нашого народу і його православної церкви високо ставить його в моїх очах.

Кілька слів про працю В. П. Петрова в Мюнхенській богословській академії.

Головним нервом життя Академії був проф. П. Ковалів, головним же помічником його і радником був Віктор Петров. Саме вони добились від міста помешкання для Академії, вони зорганізували його ремонт, вони виготовляли учбові пляни, статут Академії і т. д.

Як ставився проф. Віктор Петров до українського народу, до його церкви, як він ставився до Академії найкраще видно з його статті "Статут Богословсько-Педагогічної Академії УАПЦ" ("Бюлетень Бог.-Пед. Акад.", ч. 1, Мюнхен, 1946 р.), яку я дозволю собі тут цитувати:

"З метою піднесення релігійної та національної освіти та свідомості українського народу, розвитку Богословської науки та поши-

рення ідеї української церковної автокефалії, як ідеї всеоб'єднуючої, з благословення Свящ. Синоду УАПЦ засновується Богословсько-Педагогічна Академія в Мюнхені як Висока духовна школа з 4-річним курсом навчання. Кожна з цих тез і формул заслуговувала б на розкриття й докладне коментування. Як видно з вищезазначеного, момент релігійний в освітній діяльності Академії цілковито пов'язується з національним. Справа йде про поєднання цих двох моментів — релігійного і національного в освітній праці Академії. Піднесення релігійної освіти і піднесення національної освіти та свідомості становить пряме і безпосереднє завдання новозаснованої Академії. Академія — Висока Духовна школа, тим самим викладава сторона праці доповнюється завданням розвитку богословської науки."

Далі він пише:

"Перервана нитка богословських наукових студій, що має за собою 300-літню традицію тих студій в Україні Київської Могилянської Академії, Острозької Академії, Православного Богословського Факультету в Варшаві, знаходить собі продовження в плянах і задумах нової вищої духовної школи, що є високою школою УАПЦ, і тим самим, природно, розробка православної теологічної доктрини повинна вестися в напрямку розроблення її як української, автокефальної і церковної. Поширення української церковної автокефалії, як ідеї всеоб'єднуючої, лягає в основу робіт Академії.

Церковність — ось те, що підкреслює Статут..."

Думаю, що цього досить, щоб бачити напрям думок В. Петрова, його душу. Треба тільки пам'ятати, що Віктор Петров належав до категорії людей, у яких слово ніколи не розходилося із ділом.

Цілком безпідставне й твердження, що В. П. Петров був диктатором Академії. Ні, він був тільки ученим, який не йшов на компроміси. Він був скупий на слова, але коли говорив, то висловлював викристалізовану і обгрунтовану думку. Проф. І. Розгін у своїй статті згадує про докторати, які кортіли декому, і яких ті особи хотіли одержати "гоноріс кавза". То було загрозливе явище. Я, як урядуючий куратор Академії, мав від Священного Синоду попередження, що як тільки професорська рада почне роздавати докторати не за наукові праці на церковно-релігійні теми, не за заслуги перед церквою, то Св. Синод зречеться Академії як богословської навчальної установи. Тому й ректорат, у якому був і проф. В. Петров, так рішуче поставився проти таких "докторатів".

Я не буду говорити про все інше. Я тільки скажу: із зникненням проф. Віктора Платоновича Петрова українська богословсько-філософська наука втратила великого вченого і глибокого християнина, вірного сина православної церкви та українського народу. А українська література втратила талановитого письменника.

Михайл, архієпископ Торонта
і Східної Канади

Вельмишановний Пане Редакторе!

Довідавшись, що наш відомий співак Михайло Теодорович Голинський у цьому році відзначає 30-ліття своєї мистецької діяльності, прошу не відмовити видрукувати цього короткого листа, як спогад живого свідка про виступ мистця в Київській опері 1929 року.

У ті часи в душі кожного українця панувала гордість за мистецькі досягнення нещодавно українізованої Київської опери. Поява Михайла Голинського в ролі Каніо ("Паяци" Леонкавалло) була черговим тріумфом нашої культури. Співак половив тоді слухача чудовим тембром та силою свого героїчного тенора. Перше аріозо ("Зі мною не жартуйте") викликало бурхливі оплески, а загалом відомо заключна арія першого акту викликала бурхливі овації всієї залі.

Мені невідомі причини, чому наш співак не залишився далі працювати в Київській опері, але добре пам'ятаю, що поруч з захопленими відгуками критики в "Новому Мистецтві" є й такі слова: "Дирекція опери не оцінила заслуг нашого співака і він не лишається стало співати в ній..."

Далі критики писали так само захоплено про виступи Михайла Голинського в Харкові та Одесі.

Враження від того виступу залишилося в мене на все життя. Михайло Голинський — одна з найкращих сторінок молоді української опери.

Валеріян Ревуцький

Вельмишановний п. Волиняк!

Прочитавши Вашу "сповідь" перед читачами, у якій Ви питаєте: "Що робить: чи покинуть, чи любить?" — я насправді злякалась, щоб Ви бува не покинули видавати такий цінний журнал, як "Нові Дні". То, щоб журнал виходив і далі, посилаю Вам на пресовий фонд 10.00 дол. і старатимусь приєднати хоч одного нового передплатника.

Дай Боже, щоб Ви таки й далі могли видавати наш улюблений журнал "Нові Дні".

З пошаною до Вас

Олена Лисих, Ошава, Онтаріо.

Вельмишановний пане редакторе:

Кілька слів признання Вам і за Вашу посвяту, і за сизифову, виснажуючу і до безкраю невдячну працю для добра українських людей на вигнанні і для української культури взагалі.

Признання Вам за Вашу невгнуту і героїчну поставу проти всіх Ваших одюдумців-читачів, ворогів, за Вашу сильну, як криця, волю протиставитись всім зззіханням знищити Вас і Вашу культурну та виховну працю.

Мусить у Вас бути багато снаги і віри в те діло, для якого посвячуєте свої здібності і свої літа.

Закиди проти Вас про "копіювання і перепачкування совітського матеріалу у нашу літературу" — це бездонна глупота, некультурність і невіжество. Моя думка і моє переконання є, що Україна є там, де вона є, а не в Америці, чи на якійсь іншій еміграції. З тою Україною ми не сміємо порівняти зв'язків. Ваша величезна заслуга якраз у тому, що

НОВІ ДНІ, ГРУДЕНЬ, 1956

у Вашім журналі даєте нам бодай знаки, як і чим живе сьогодні Україна.

Осих кілька слів хай будуть образом, що думають про Вас деякі Ваші читачі.

З глибокою до Вас пошаною

М. Баран, Чикаго, США

РЕЦЕНЗІЇ

Ольга Лубська, "КОЛОССЯ ШЕЛЕСТИТЬ", поезії, 1955, стор. 45. Видавництво не зазначене.

Невеличка збірка в жовтій обкладинці, сірий шорсткий папір. Більшість поезій короткі — 8-10 рядків. Таких збірок з'явилося в останні роки доволі, щоб виробити в читача якщо не упередження до їх мистецької ваги, то принаймні деяке недовір'я. Але збірка О. Лубської, вже при побіжному її перегляді, це недовір'я розвіває. О. Лубська безперечно володіє поетичним словом, вміє говорити просто й зрозуміло, знаходити слова, що без судорожних зусиль на новизну, відповідають її думці й настроєві. Немає в збірці Лубської творів, що вражають силою експресії, як от деякі твори Маланюка чи Осьмачки, немає філігранної чіткості Качуровського чи Лимана, але є настрій, є вищість, що не викликає сумніву. Назва збірки відповідає її змістові — це справді (нехай тільки уявний!) шелест колосся в українському степу, гомін вітрів з далекої батьківщини, полум'яні маки у ячмені, чебрець, схід сонця над Дніпром, світання голубизна і все те, що лишилося в пам'яті авторки болючим спомином. Може ці атрибути української лірики не відзначаються особливою новизною, але де докази, що нове — неодмінно краще, що копіювання сучасної американської поезії, доконуване кількома молодими авторами на сторінках "Української Літературної Газети" — є чимось позитивним і тривким? Ризикуючи бути старомодним, я проте скажу, що "світання голубизна", при всій її рутинній традиційності, мені миліша, ніж "глички, порожні темрявою", бо хоч цей образ і найкращий з усього, що я вчитав у цілій віршовій шпальті, я ніяк не можу збутись враження, що його виплекало "порожнє темрявою" серце.

Мабуть відчуваючи свою "традиційність", Лубська пробує змодернізувати вірш розбивкою рядків, а то й окремих слів на частки, писанням деяких слів ("Аж до зір") знизу догори. Це зовсім зайві трюки — вірш її вкладається в існуючі норми і нічого від розбивки не зискує. Було б значно корисніше, якби авторка була уважніша до риму, не допускала глухих словосполучень ("вінок з віт плете") та не починала деяких рядків з "Й".

В загальному збірка робить приємне враження, що його не затирають деякі мовні й стилістичні недоліки. Найкращими у збірці творами є "Сподівання", "Пісня" і "Замінила б я".

Б. Олександрів

КЕНЕДІАН СЛАВОНІК ПЕЙПЕРС (ВИД. І)

Асоціація канадійських славістів, що має за собою вже триріччя існування, видала першу збірку за співучастю університету Британської Колумбії.

У збірнику є матеріяли з історії літератури, мови та критики.

Матеріяли першого збірника представляють три секції: українську, російську та польську. Українська секція представлена працями К. Біди ("Промовний погляд на дискусію з приводу автентичности "Слова о полку Ігоревім"), Я. Рудницького ("Слов'янські топонімічні неологізми в Канаді"), В. Ревуцького ("Божевільний пророк" — аналіза п'єси М. Куліша "Народній Малахій") та Ю. Шереха-Шевельова з приводу появи праці Ю. Луцького "Історія радянської української літератури".

Російська секція представлена історичними матеріялами про духоборів (з колекції документів Дж. Е. Мавор), статтею Л. Страховського ("Пушкін та імператори Олександр І і Микола І"), Ч. Г. Бетфорда (про творчість Ів. Буніна) та інші.

У польській секції вміщено праці П. Дембовського (про Ю. Тувіма) та В. Розе — про А. Міцкевича (з нагоди 100-ліття з дня смерті).

Вступне слово до збірника написав проф. Сімсон. Редакція збірника складається з осіб: Ю. Луцький (Торонтонський університет) — голова, Л. Страховський (Торонтонський університет) та В. Розе (університет Британської Колумбії) — члени.

НОВИЙ ТВІР КОМПОЗИТОРА ЮРІЯ ФІЯЛИ

25-го жовтня ц. р. радісіткою С. В. М. Т. — телебачення, канал 6 у Монреалі (Канада), було передано виконання нової композиції нашого композитора Юрія Фіяли "Концертно для фортепіяна, труби, літаврів та струнної оркестри". Це була світова прем'єра нового твору, присвяченого відомій монреальській піяністці Р. Голдблат.

Уперше в історії канадійського телебачення твір більшої форми сучасного українського композитора був переданий доміняльною телесіткою в регулярній програмі "Концертна година", яку передається кожного четверга о 10-ій годині вечора.

"Концертно" Юрія Фіяли має три частини. Фінальна частина його побудована на темі української колядки "Ой, на горонці в золотій корчомці".

Критика одностайно схвалила і сам твір і його перше виконання піяністкою Р. Голдблат та оркестром під диригуванням Р. Ледюка. Логічним наслідком успіху твору був запис його на плівку, який зробила Інтернаціональна Служба СВС для ширшої популяризації в світі.

Приймається передплата на дитячий місячний журнал

СОНЯШНИК

Журнал має 20 сторінок друку, багато ілюстрацій, друкується на гарному папері, кольоровий друк.

Передплата на рік:

Канада — 3.00 дол., США — 3,50 дол.

Австралія й Англія — 20 шіл.

Ціна окремого числа — 30 центів, в Англії й Австралії — 2 шіл.

Замовлення і все листування слати на адресу „Нових Днів”.

Юрій Фіяла — один з цікавіших наших сучасних композиторів. Сьогодні він є членом Канадійської спілки композиторів. З українських композиторів його твори найчастіш виконуються на американському континенті. Можна сказати навіть, що це єдиний наш сучасний композитор, що пробив собі шлях до чужих оркестр, радія та телебачення.

Раніш Ю. Фіяла мав велику популярність у Бельгії.

Читачам "Нових Днів" Фіяла відомий ще й як наш фаховий співробітник з ділянки музики.

Талановитому Юрієві Фіялі бажано дальших творчих успіхів!

П. Вол.

"ДОМАХА" Л. КОВАЛЕНКО В ТОРОНТІ

У неділю 25 листопада "Український Театр у Торонті" виставив п'єсу нашої співробітниці Людмили Коваленко "Домаха". Не зважаючи, що тоді ж відбулася (удень) академія, присвячена століттю з дня народження Ів. Франка, вистава пройшла при переповненій залі.

"Домаха" — п'єса, дія якої відбувається за часів НЕП-и, а потім у час розкуркулення і колективізації. Провідна думка п'єси: "А нашому роду не буде переводу" — ніхто й ніколи не знищить ані української родини, ані українського народу. У п'єсі яскраво проведена ідея живучости нашого народу, уміння за всяких умов пристосуватись і вижити.

Ставив п'єсу режисер М. Тагаїв, він же й виконував ролю Максима. Ролю Домахи виконала А. Тагаїва, артистка з великим сценічним досвідом та сценічною культурою, з прекрасною дикцією і приємним тембром голоса.

В інших ролях були: Н. Тарновецька (Ольга), Т. Парченко (Микола), В. Довганюк (Пютап), І. Валько (Свирид), М. Яремій (Степан), К. Валько (Степаніха), Ю. Тарновецький (Дмитрик), С. Лаврівський (Начальник загону).

Я не мав змоги не тільки замовити комусь рецензію, а навіть написати сам її, бо на час вистави пів журналу вже було видруковано і мені довелося дещо викинути, щоб умістити хоч цих кілька завваг. Відзначу лише, що п'єса пройшла з великим успіхом. У залі чулося мало оплесків, але було видно багато сліз. Інколи зривався сміх. Все це свідчить про успіх авторки й театру. Найкраще виконала свою ролю А. Тагаїва. Фактично вона зробила всю виставу, що їй, щоправда, належалося і за самою композицією п'єси.

Досить вдале оформлення сцени зробив маляр А. Стрювер.

"Український Театр у Торонті" став на дуже добрий і певний шлях оновлення репертуару за рахунок сучасної драматургії. Як довідуємось, театр приступає до постанови нової п'єси іншого співробітника "Нових Днів" — Б. Олександрова. Така постановка театру забезпечує йому цілковитий моральний і матеріяльний успіх у глядача та повну підтримку громадянства.

Хочу підкреслити і нетакт, який зробив колектив театру перед авторкою: на програмках не зазначено авторки п'єси. А це вияв малої культури й неповаги до особи, яка фактично була первопрочи-

ною вистави. Кожен аматор-статист певен, що його особа важить більше, ніж автор п'єси. А це тільки вияв себелюбства, бо якби не було автора, то існування не тільки отого аматора-статиста, а й кожного артиста було б взагалі зайвим під сонцем. То чи варто так зазнаватись?..

Вистава, як і сама п'єса, мала теж і деякі недоліки, про які нема змоги сьогодні писати. А все та ж вистава — великий успіх театральної групи. Бажаємо, щоб він не був останнім їх осягом.

П. Вол.

100-ЛІТТЯ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ ІВАНА ФРАНКА В ОТТАВІ

У столиці Канади відзначено століття з дня народження Ів. Франка. Свято відбулося в університетській залі Академік Голл. Присутніх було коло 500 осіб, в т. ч., крім англійців, були чехи, словаки, поляки.

Вечір відкрив д-р В. Кісілевський, основну доповідь виголосив сенатор Джон Джей Коннолі. У художній частині виступали Роналд МакНікол (деклямація англійською мовою "Прологу" з "Мойсея" та "Каменярі"), Христя Коллесса-Герич, яка виконала Ляро і Аллегро із "Сонат" Венедетто Марчелльо, "Думку" В. Барвінського та "Рондо" оп. 94 А. Дворжака, і баритон Михайло Мінський, який проспівав твори Лисенка, Мейтуса та Січинського.

Вечір відбувся дуже успішно, зала була так переповнена, що багато людей мусіло стояти.

По концерті відбулася вечеря, яку влаштувала пані Норіс Волтер для виконавців та визначніших осіб, що брали участь в організації цього концерту.

Як нас повідомляють, це була одна з найкультурніших наших імпрез у столиці Канади.

Як довідуємось, віолончелистка Христя Коллесса-Герич та Михайло Мінський братимуть також участь у концерті з нагоди 100-річчя з дня народин Івана Франка в Монреалі, який відбудеться 2-го грудня в Плято Голл.

30-ЛІТТЯ КАТЕДРАЛЬНОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ГРОМАДИ СВ. ВОЛОДИМИРА В ТОРОНТІ

Пспереджую кілька сот своїх торонтонських читачів, що я їх розчарую — напишу дуже мало. Уракуйте, що коли відкинути Торонто, то Канада має читачів не більше не тільки за США, а навіть і за далеку Австралію, отже, не смію тут зловживати, бо це хоч і визначна подія, а все таки місцева.

Парафія створена як наслідок розвитку УАПЦ в Україні. Про це виразно сказано в повідомленні про перше богослуження яке відбулось 14 листопада 1926 р. Відправив його о. прот. П. Білонь, колишній вояк української армії (тепер живе в США).

Особливого розвитку осягла громада по війні, коли до Торонта наїхало багато новоприбулих. Тоді ж викинчено і собор, розмальовано його (мистці Кубарський, Дмитренко та Баяс). Сьогодні майно громади оцінюється (дуже скромно!) на 450 тисяч доларів. Церква не вміщає вірних. При гро-

маді є кілька шкіл (українська-початкова й вища, релігійна, музична), які разом охоплюють понад 400 дітей. І це найбільша гордість громади.

Очолують парафію два священики: митр. протоієрей П. Самець та прот. Д. Фотій. Собор є катедрою архієпископа Торонта і Східної Канади Михаїла.

Святкування відбувались два дні і в них узяла участь понад тисяча осіб. Спеціально прибув з Вінніпегу голова Канадійської української церкви Високопреосвященніший митрополит Іларіон. З Монреалю прибув протоієрей В. Слюзар, що колись обслуговував цю громаду в часи її найбільших труднощів.

Коли я порівнюю стан громади з станом, який я застав коло 9 років тому, то вона — без усякого перебільшення! — виросла щонайменше в 100 разів і кількісно і якісно. Що спричинилось до її росту? Ліквідація недовіри і конфліктів між "старими" й "новими" канадійцями, що раніш створювало просто нестерпні умови, установлення власного єпископату в Канаді на чолі з прекрасним організатором митрополитом Іларіоном, наявність великої кількості високоякісної інтелігенції у громаді і щире ставлення до церкви всіх мирян.

Сьогодні можна ствердити, що катедра св. Володимира — це церква "тілом і духом" справжня православна (чого не можна ще було сказати кілька років тому), що вона українська автокефальна, що все, що в ній відбувається, — відбувається на високому культурному рівні. Сьогодні вже нема потреби на Різдво чи на Великдень іти в якусь іншу церкву чи навіть виїздити в США, щоб побути на гарній відправі (а бувало колись і таке!).

Канадійська частина еміграції, мені здається, є чи не найздоровішою. Саме в Канаді найменше непорозумінь, а найбільше єдності дій. Саме в Канаді найчисельніша і, може, найздоровіша і найспокійніша українська преса. Саме з Канади ідуть найсвідніші вимоги єдності і підпорядкування єдиному державному центрові. І саме в Канаді українці відіграють найповажнішу роль у загальному житті країни і користаються довірою та повагою у державних та політичних чинників, а разом і повагою та довірою всього громадянства. Ми маємо тільки у Федеральному парламенті 4 послів і одного представника в Сенаті країни. Українці головують у таких великих і визначних містах, як Едмонтон та Вінніпег. Я мовчу про провінційні парламенти, міські управи та про голів менших міст. Це великі осяги.

Це саме можна сказати і про церкву. Бодай про православну, яку я добре знаю. Коли в інших країнах є по кілька "самостійних" церковок поруч з основною, то в Канаді ми не тільки не ділимося, а навіть недавно відбувся процес об'єднання і сьогодні ми маємо тільки одну православну українську церкву в Канаді — всі спроби створити якусь "правильну" церкву терплять крах.

Чим це пояснити? Я пояснюю це тільки поступовістю і культурою церковних провідників. Вони не ледачі, не закостеніли, вони вмють думати і бачити життя та його зміни. Культура буквально щоденно завойовує в нашій церкві позицію за пози-

цією, а це вибиває ґрунт для всяких розколів і відколів. От і в ці святкування: підходжу до церкви і бачу величезний транспарент: "Вітаємо Вас, Владико!" Навіть кома після "Вас", поставлена! Порівняйте це з примітивно-неписьменним і мовно-безглузким "Витай Владико!" Признаюся, що я, побачивши це, радісно посміхнувся: а все таки Україна і її культура в моїй церкві перемогла! Я певен, що сотні людей подумали так само. Це зовсім не дрібниця — все велике складається з малих деталей.

Мені здається, що перед у цьому бою за культуру веде катедральна громада св. Володимира в Торонті. Значно помагає громаді в цьому хор на чолі з дуже добрим диригентом Юрієм Головком.

Очолує громаду сьогодні Василь Григоряк — "старий" канадієць, що хоче і вміє працювати з "новими", що не боїться культури, а шукає її. І саме в цьому запорука дальших успіхів цієї виришальної в Канаді громади.

П. Волиняк

ДО ВСІХ ЧИТАЧІВ

1. Просимо по одержанні цього числа негайно виповнити й вислати анкету читачам, яка була видрукувана в останніх трьох числах журналу.

Анкета та дуже потрібна не тільки редакції — вона поможе нашим авторам. Автор мусить знати, як сприймають його твір читачі. Цікаво буде й кожному читачеві знати, як інші читачі дивляться на той чи інший твір, як вони оцінюють весь журнал.

Ще раз: відповіді мають бути найточніші і найщиріші — тільки тоді анкета буде корисною. Відповівши на наші запитання, ви берете активну участь у розбудові журналу. Це ваш обов'язок, врешті, бо журнал же ваш!

Наслідки анкети обрахують наші співробітники — Р. Маланчук та П. Степ.

2. Просимо відновляти передплату, не чекаючи на окреме повідомлення. На Вашій наліпці поруч з прізвищем стоїть число журналу, яке у Вас останнє заплачено. Це число — 83. Отже, як на вашій наліпці стоїть 81, то ви вже за два числа винні, а коли, для прикладу, у вас стоїть 86, то ви ще маєте заплачено наперед за три числа, себто на три місяці. За браком часу повідомлень слати не буду, а просто спину висилання — щоб ви тоді не гнівались.

Якщо не можете заплатити зараз, то повідомте — слатимемо вам уборг.

Редакція

Вийшла з друку нова книжка під повищою назвою

Левко Ромен: ПОЕМИ

(В-во "Євшан-Зілля")

Поема про І. Франка ("НАОСТАНКУ") та інші з історичною тематикою.

Ціна — 1 дол. Питати в книгарнях.

Адреса для замовлень:

S. KOWALSKYJ

76 Lindsey Ave., — Toronto, Ont.

30

У неділю 9 грудня о 8-й годині вечора в залі Месей Гол відбудеться

ЮВІЛЕЙНИЙ КОНЦЕРТ

оперового драматичного тенора Михайла Голинського з нагоди 30-ліття його артистичної діяльності.

Участь у концерті візьмуть найкращі місцеві солісти-співаки, інструменталісти, хор "Прометей" та балетна школа Заварихіної.

Запрошення можна набути у книгарнях "Арка", "Просвіта" та "Плай".

Ювілейний Комітет

Лекції гри на п'яно для всіх. Домовляйтесь телефоном

LE 6-5898

Питати Тетяну Прушинську.

КНИГИ М. ОРЕСТА:

1. Душа і доля. Збірка поезій Ціна 40 ц.
2. С. Георге. Вибрані поезії. Ціна 1 дол.
Переклади М. Ореста.
3. Рільке, Гофмансталь, Давтендай. Вибір поезій. Переклади М. Ореста. Ціна 1 дол. 30 ц.
4. Антологія французької поезії. Ціна 1 дол. 30 ц.
Переклади М. Ореста.
5. Антологія німецької поезії. Ціна 2 дол.
Переклади М. Ореста.
6. Ш. Леконт де Ліль. Поезії. Ціна 1 дол. 50 ц.
Вибір і переклади М. Ореста.

Можна набути звернувшись на таку адресу:

MR. PETRO ROJENKO

4632 Colonial Ave. Montreal, Que. Canada

ЗАМОВЛЯЙТЕ КНИЖКИ

А. Любченко — Щоденник. Ч. I	0.80
Діма, Росяні зорі, поезії	0.40
В. Русальський — Після облоги міста	0.40
В. Стефанік — Вибране	0.35
П. Горотак — Дияболічні параболи	0.40
М. Цуканова — Шовкова рукавичка	0.25
В. Чапленко — У нетрях Копет-Дагу	0.50
М. Івченко — Напоєні дні	0.30
Т. Осьмачка — Плян до двору	1.50
А. Кашенко — Під Корсунем	0.60
П. Карпенко-Криниця — Підняті вітрила ...	0.40
С. Парфанович — У Києві в 1940 році ...	0.80
Б. Олександрів — Мої дні	0.35
М. Гоголь — Сорочинський ярмарок	0.30
П. Волиняк — Земля кличе	0.25
П. Волиняк — Під Кизгуртом	0.20
П. Волиняк — Кубань — земля українська, козача	0.40
О. Стороженко — Оповідання	0.35
Літаври чч. 1, 2, 3 і 4/5 (разом)	1.00
Д. Гуменна — Куркульська вілія	0.25

При замовленні на \$10.00 і вище — опуст 25%.
Замовлення й гроші слати:
NOWI DNI
Box 452, Term. "A", Toronto, Ont., Canada.

НОВІ ДНІ, ГРУДЕНЬ, 1956

ТЕРЕНТІЯ ТРОХИМОВИЧ ТАРАДАЙКА

(Продовження з стор. 8-ої)

— То ми ще побачимо, хто з нас меншість! — відрубав жидок.

Счинилась гостра суперечка. Швидко зібралась довкола велика юрба людей. У ті часи люди здебільшого дихали свіжим повітрям. Кожного тягнуло на вулицю після сотень літ неволі. Канцелярії опустіли, майстерні замовкли, а запасні батальйони що їх назбиралось у місті дуже багато, ходили гурмами по місті, лузаючи насіння і навідуючись до касарень тільки на обід, на вечерю і на сон. І досить було, щоб десь почувалась трохи голосніша розмова, як у млі ока виростала на тому місці галаслива купа політичних противників чи взагалі охочих до сварки. Кожний хотів говорити. І говорив, як думав та як хотів, бо нікого й нічого не боявся. Бувало й таке, що дуже важливі засідання ради міністрів не могли відбутися, бо прем'єр міністрів, їдучи на засідання, застрявав десь по дорозі у вуличній дискусії.

Тільки Терентій Трохимович не брав участі в цих суперечках, лишень прислухався. При тому довідався багато нового: насамперед, що він також українець; потім, що кацапи триста років гнітили наш народ; нарешті, що цюмо прийшов кінець і що має бути самостійна Україна, бо кожний нарід, що має вугілля, залізо, цукор і хліб, мусить бути самостійний. Тільки наші люди будуть продавати кацапам хліб і цукор, щоб вони не поздыхали з голуду.

Після цього Терентію Трохимовичу стало ясно, що він добре вклепався, записався до дрібнобуржуазної партії. Треба було швидче виправити цю помилку. Тому, намітивши собі одного з найсимпатичніших промовців, що говорив за Україну, та вичекавши, аж той звільнився від дискусії, підійшов до нього і попросив, чи не знає він, де б можна було записатись до української партії.

— До якої партії, пане-товаришу?

— До української.

— Але до якої саме? До есерів, чи до есдеків?

— Не до есерів. То, Боже, борони. Я хотів би до української партії, — наполягав Терентій Трохимович.

— Пане добродію! Ви... ви глузуєте?

— Та... я — і Терентієві Трохимовичу забився дух. На нього напав страх і забарвив обличчя густим рум'нцем. Українець побачив, що Терентій Трохимович говорить, як несвідомий неофіт, від широкого серця, без жадного глуму. Тому злагіднів і сказав:

— Такої партії, пане-товаришу, нема. То наші запеклі воріженьки видумали, що є якась українська партія, бодай їм сто болячок у печінку. Ця пане-товаришу, цілий великий нарід, а не партія. Не слухайте тієї наволочі, пане-товаришу. Є сорокамільйоновий український нарід, а він так само, як і кожний культурний нарід, має есерівську партію, і есдеківську, і буржуазні партії, і які хочете. Ми, Богу дякувати, маємо все, тільки не маємо такої паскуди, як істинно-русских, поміщиків і всякої чорної сотні. Ось я належу до партії есерів.

Хтось із гуртка, де далі бушувала дискусія, повідомив, що до якоїсь там установи надійшло розпорядження — перевести діловодство на українську мову.

Це повідомлення викликало серед частини гурту велике обурення. Почулися голоси: "А де ж свобода слова?" Есер аж підскочив і, покинувши Терентія Трохимовича, впірнув у гушавину, звідки зараз же залунав його голос:

— А ви як собі думали? Ви хотіли б, щоб на нашій землі ваші чинодрали писали далі по-своєму, а не мовою того народу, що з нього триста років п'ють кров?!

Хтось із присутніх бородачів у військовій однострої вирвався з громовим басом:

— Та ми їх, сучих синів, як натиснемо, то вони в нас по-китайському писатимуть, не то, що по-українському, шпана кацапська!

— Правильно! Правильно! — заревла громада.

Це був вершок драматичного напруження. Від цього моменту, завдяки авторитетному слову бородача у військовій одежі, перевага виразно і остаточно перейшла на бік українців. Противники їх помалу, один за одним, висотались і залишились самі українці. Хтось затягнув "Ще не вмерла", інші дружно підхопили, позбігалися люди, особливо жиленята. Спів так сподобався, що за ним проспівали "Засвітали козаченьки", потім "Гиля, гиля, гусоньки, на став" і пішли пісні одна за одною. Благословенні часи!

Того самого дня Терентій Трохимович за допомогою згаданого есера записався до партії українських соціал-революціонерів. Нова партія справила на нього ще ліпше враження, як стара. Вже коли доходили до канцелярії, то можна було пізнати, що там живуть веселі люди. З відчинених вікон лунала чудова пісня:

Ревуть, стогнуть гори-хвилі
В синесенькім морі...

Товариш Терентія Трохимовича підхопив на ходу оксамитним тенором другу половину:

Плачуть, тужать козаченьки
В турецькій неволі.

Коли Терентій Трохимович увійшов у канцелярію, його перше враження було, що попав у млин. За густим димом довго не міг розібрати, що до чого. Аж трохи оговтавшись, побачив гурти молодих людей і поодиноких товаришів, різно одягнених, хто в чумарку, хто в шинелю, хто в австріяцьку халамиду, а на головах також бовваніли різні шапки, від салдатської кучми починаючи і земгусаркою кінчаючи. Товариство ходило, стояло, сиділо, курило, плювало і співало.

— Товариш Єсли! А де ви там? — голосно, пе-

MODERN HEATING

ОПАЛЕННЯ:

Водяне — Парове — Помпи

Оіл Борнери та наприви.

J. KIRICHENKO

134 DOVERCOURT ROAD

TORONTO, ONT.

PHONE: LE. 2-8829

рекрикуючи співи́в, гукнув провідник Терентія Трохимовича. З гурту співаків видістався парубок, в австріяцькій військовій однострої і пішов на поклик.

— Прошу, пане-товаришу?

— Треба записати до партії нового товариша, ось цього — і передав Терентія Трохимовича товаришеві Єсли, а сам пішов доспівувати.

— Як, прошу, називається, пане-товаришу?

— Терентій.

— Добре, а як пишеться?

Терентій Трохимович не зрозумів і хотів показати, як це пишеться, але хтось із боку сказав:

— Ви не розумієте. Вас питаються, як ваше прізвище, себто як ваша фамілія.

— Та не як ваше прізвище! Це ж москалізм. Треба казати “яке ваше прізвище” — завважив хтось другий.

— Та не прізвище, а прізвище! — відрізав перший.

Прізвище!

— Ні, прізвище!

— На Полтавщині кажуть прізвище.

А в нас на Київщині кажуть прізвище.

— Вибачте мене — вмішався земгусарин — але полтавська мова сама правильна.

— О-го-го! Добре мені “сама правильна”! “Вибачте мене”! Треба казати “вибачте мені”, а не “вибачте мене” і не “сама правильна”, а “найправильніша”. Ні, панове! Так ми держави не збудуємо!

Спалахнула суперечка. Терентій Трохимович стояв і слухав. Від полтавської мови перейшла сварка на Тараса Григоровича, потім на Центральну Раду, тоді на соціалізм, звідси знов на Полтавщину, з Полтавщини на Київщину...

Аж нарешті хтось помітив Терентія Трохимовича, подивився на нього довгим поглядом і спитався:

Ви, пане добродію, чогось потребуєте?

Хотів би записатись до вашої партії.

— Дуже добре. Зараз... Товаришу Єсли! Гей! товаришу Єсли! Чуєте? Товаришу Гандзуляк! Чи вам уже позакладало?

Товариш Єсли, що звався Гандзуляком, а своє прізвище одержав очевидно від того, що вживав слова “єсли”, обізвався, сказавши: “Зараз, зараз”, але сперечався далі.

— Ну, то я вас сам запишу. Як ваше прізвище, товаришу?

— Терентій Трохимович, — відповів той голосно, додавши стиха: Тарадайка.

— Як, як?

Тарадайка, — і від сорому почервонів.

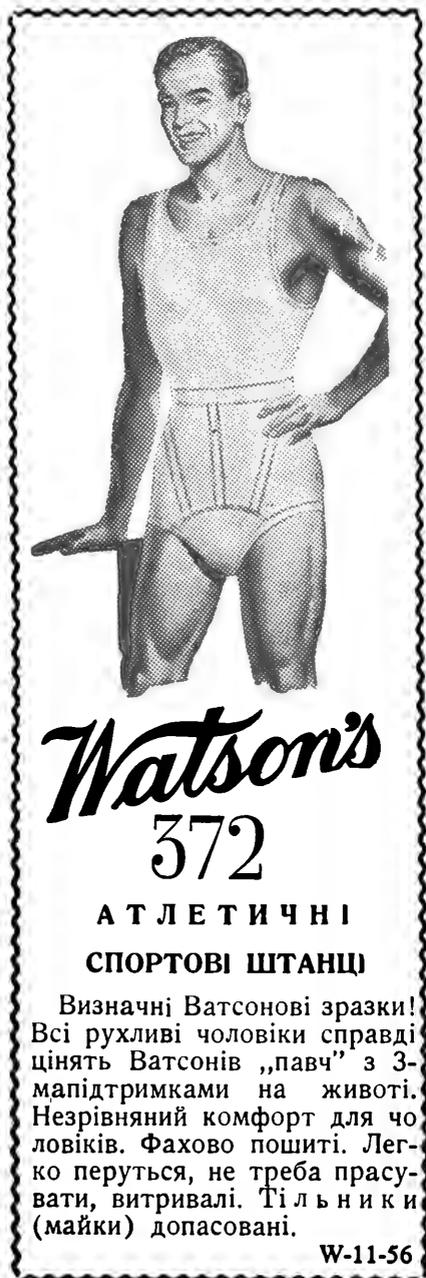
— Тарадайка! Чудове прізвище! Оце українець! Чудово! Та-ра-дай-ка! Панове! Слухайте. Маємо справжнього українця: Та-ра-дай-ка!

Товариші обступили Терентія Трохимовича і захоплено дивились на нього, наче на дорогу перлину. При цій радісній нагоді почали згадувати різні прегарні прізвища, як от Грайбас, Отченаш, Гопчук-чумандра, Півкопжита і т. і.

Терентій Трохимович упрів. Не знав, чи з нього глузують, чи він справді має таке хороше прізвище. Але з цілої поведінки товаришів скоро побачив, що вони справді були широко захоплені красою його прізвища. І сам повеселішав.

— Так ось вона — революція! Все змінилось.

Дістав посвідку. Про те, що належав уже до кацапської партії, не признався... Вирішив, що стару посвідку нишком порве, а буде жити на нову. Нова партія, як уже сказано, зробила на нього ще ліпше враження, ніж стара. Люди надзвичайно прості, веселі, якісь легкі на душі, без жадної церемонії. Поки був у канцелярії, почував себе наче десь на парубоцькій забаві. Не можна було розібрати, де старший, де молодший. Один до одного говорили “пане-товаришу”. Терентій Трохимович мав враження, що мабуть і начальства тут ніякого нема. Пани-товариші говорили до нього, як до ріднього брата, і нарешті, що найбільше його захопило, обіцяли йому посаду, коли довідалися, що він зліквідований.

Watson's
372
А Т Л Е Т И Ч Н І
СПОРТОВІ ШТАНЦІ

Визначні Ватсонові зразки! Всі рухливі чоловіки справді цінують Ватсонів „павч” з 3-мапідтримками на животі. Незрівняний комфорт для чоловіків. Фахово пошиті. Легко перуться, не треба прасувати, витривалі. Тільки (майки) допасовані.

W-11-56

Сказали тільки, що має добре вивчити українську мову. Терентій Трохимович вдячно кліпав очима, почервонівши з радості від вуха до вуха. Бачучи загальну ширість, сам розширився і попросив, чи не порадило б йому товариство якусь книжку, звідки міг би він добре навчитися мови. Йому порадили словник Терпила.

Того самого дня Терентій Трохимович купив словника і негайно та з найбільшою пильністю взявся за науку. Перечитуючи словник, переконався, що багато дечого знав іще з села, тільки деякі слова зустрів уперше, наприклад, "наколи" і "позаяк".

Але скоро справа показала не такою легкою, як здавалося...

За кілька днів Терентій Трохимович ледве вив-

ЩЕ РАЗ ПРО АНКЕТУ ЧИТАЧАМ

Анкета, друквана на 32-й сторінці вересневого числа, знайшла відгук — уже є кілька відповідей навіть.

На жаль, відповіді зроблені поквапно і з них важко буде скористати. Напр., на питання "яке оповідання Вам найбільше подобалось?" я маю три відповіді такого типу: "Оповідання Риндика, Чапленка, Русальського".

Питання висловлено конкретно: "Яке оповідання?", отже треба подати **якесь одне**, а як більше, то поставити їх за чергою: на 1-му місці — таке, на другому — таке і т. д.

Ще одна заввага: не діліть творів на групи (еміграційні і з України) — **розглядайте їх разом**, і вибирайте найкращий з усіх творів, які були видруковані в "Н. Д." протягом 1956 р., бо вже є відповіді, у яких говориться про твори, друковані ще в 1955 р., а такі відповіді в рахунок не братимуться.

Термін виповнення анкет продовжую до **1 січня 1957 р.**, отже, читачам з Канади та США нема чого квапитись — можливо, що в останніх трьох числах появляться твори, які їм сподобаються більше за попередні.

ЗАПИТНИК

1. Яке оповідання Вам найбільше подобалось?
 2. Вірші яких авторів Вам найбільше подобались?
 3. Які статті і яких авторів Вам найбільше подобались?
 4. Чи варто робити передруки з видань з України (напр., „Зачарована Десна”, О. Довженка, „Сучасна поезія в Україні” та інші).
 5. Чи варто друкувати короткі матеріяли такого типу, як у цьому числі після листування: В. Пархоменка, О. Кістяківського та інших?
 6. Мало чи багато в „Нових Днях” поезій?
 7. На які теми Ви хотіли б ще мати статті?
 8. Які технічні зміни чи удосконалення бажані в журналі?
 9. Чи Ви читаєте „Нові Дні стало, чи лише випадково?
 10. Підпис та адреса — подаєте тільки в тому разі, як хочете.
- Висліди запитника будуть проголошені в січневому числі.

П. Волиняк

чив дві сторінки. А в міру поступання далі, все попереднє перелутувалось у глові так, що мусів був знову вертатись назад і переучувати наново.

Коли таку операцію проробив кілька разів, то впав духом і прийшов до сумного висновку, що ледве чи зможе стати справжнім українцем. Невивчених слів лишалось ще сотні сторінок, а вивчене рвалося, як павутина. Терентій Трохимович був дуже совісним чоловіком. Що робив, то робив докладно, по-Божому. Деякі співробітники в банку іронізували собі з Терентія Трохимовича за цю благородну властивість його вдачі. Терентій Трохимович, що мав уже понад тридцять років, носив, наприклад, у кишені у шкірянім покровці ніжик, що його купив ще на десятім році свого життя. Нехай читач спробує, починаючи від себе, перерахувати своїх знайомих, хто з них взагалі має ніжик, а потім нехай спробує пригадати, скільки ніжиків він уже мав і де вони. То ніби дрібниця — кишеньковий ніжик. Пам'ятаючи за ножики, можна легко забути за велику справу. Але є багато людей, що зробили б значно ліпше, якби пам'ятали саме за ножики і забували якраз за більші справи. Їм було б ліпше, і нам серед них.

Терентій Трохимович бився над словником від ранку до ночі, щодня переучуючи старе і щодня забуваючи все дочиста, скоро лиш переходив на короткий час до нового.

(Далі буде)

“ПОРОГИ”

перший літературно-мистецький журнал на американському континенті.

В “ПОРОГАХ”

друкують свої праці українські поети, письменники, мистці та вчені.

В “ПОРОГАХ”

друкуються переклади кращих літературів світу.

Річна передплата в Канаді і ЗДА \$3.00.

в Канаді: **Замовляти:**

Nowi Dni, Box 452, Term. A. Toronto, Ont., Canada.

ЛІТУРГІЯ НА ЧОТИРИГОЛОСНИЙ ХОР

Музика Григорія Китастого

Книга має 60 сторінок, ціна — 6.00 дол.

Замовляти на адресу:

**H. K Y S T A T Y
14114 Chapel Ave.
DETROIT, 23, MICH., USA.**

РОЗШУКИ

Розшукую Олександру Вісаріонівну та Андрія Пилиповича Милаєвих та Клару Борисовну Ніколаєвську-Милаєву.

Повідомити на адресу:

**Zoia
322 Markham St.
Toronto, Ont., Canada**

Розшукую Анастасію Анікеєву, що вийшла заміж за Шиянова Олексія Павловича і проживала у Беллвил, Онтаріо, Канада.

Повідомити на адресу “Нових Днів” (для А. Бірюковича, Італія).

Mr. M. Hnativ, 91
620 Aberdeen Ave.
Winnipeg, Man.

52 Montcalm Ave
Toronto 10 Ont.

G-LUKE'S ELECTRICAL APPLIANCE CO.

ХОЛОДИЛЬНИКИ КРОСЛЕЙ ШЕЛВАДОР, ЕЛЕКТРИЧНІ ТА ГАЗОВІ ПЕЧІ МОФЕТ, ГЕЛЕВІЗІЙНІ АПАРАТИ, ПРАЛЬНІ МАШИНИ ПИЛЕСМОКИ. МЕБЛІ ДЛЯ СПАЛЕНЬ ТА МЕШКАНЕВИХ КІМНАТ ТА БАГАТО ІНШИХ МЕБЛІВ, ПІЯНИНА ТА АКОРДІОНИ ТА ІНШЕ.

797-799 ДАНДЕС СТ. ВЕСТ, ТОРОНТО, ОНТ.

Телефон ЕМ 8-9228

Penmans

БІЛИЗНА "27" ПЕРЕТКАНА ВОВНОЮ фірми Пенманс

Зимова білизна, безконкурентної теплоти, виривалости, а разом і якості.

Виготовлена із спеціального матеріалу, перетканого вовною, що гарантує максимум тепла і виконана так, що забезпечує повну волю рухів, що є основною властивістю виробів фірми Пенманс.

У продажу: сорочки, підштанки та їх комбінація для чоловіків та хлопців.

СЛАВНІ ВІД 1868 р.

#27-FO-6

Завдяки П. С. П.
перший раз у житті
У мене грошей вбрід

ПЛЯН ОСОБИСТОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БАНКУ НОВОЇ ШОТЛАНДІЇ ЗАКЛИКАЄ ВАС ЩАДИТИ, ДОКИ НЕ ОСЯГНЕТЕ НАМІЧЕНОЇ ЦІЛІ

П.С.П. діє чудесно — передовсім тоді, коли щадити Вам приходить важко — визначеній Вами особі забезпечує повну суму щадничого зобов'язання, навіть якщо б Ви померли, не заощадивши ще цієї суми. За подробицями та безкоштовною брошурою про П. С. С. спитайте в найближчому відділі Банку Нової Шотландії.

Замовляючи якийсь з наших журналів — „Соняшник” або „Нові Дні” — завжди разом з замовленням пишть з якого місяця починати висилання їх.

Не чекайте на повідомлення, а самі висилайте передплату. Перевірте на Вашій наліпці по яке число журналу у Вас заплачено, а яке Ви вже одержали.

Ваш спільник
у розбудові
Канади.

The BANK of NOVA SCOTIA